

Bölüm 2: Politik, Yasal ve İdari Çerçeve

İçindekiler

2	Politik, İdari ve Yasal Çerçeve	2-1
2.1	Giriş	2-1
2.2	Kurumsal Politikalar	2-2
2.2.1	Sağlık & Güvenlik, Emniyet ve Çevre Politikası.....	2-2
2.2.2	Kurumsal Sosyal Sorumluluk ve Sürdürülebilirlik Politikası	2-3
2.3	Türkiye'nin Yasal ve İdari Yapısına Genel Bakış	2-4
2.3.1	Hükümet Yapısı	2-4
2.3.2	İdari Birimler	2-5
2.3.3	Bakanlıklar, Genel Müdürlükler ve Daire Başkanlıkları	2-5
2.3.4	Kanun Hiyerarşisi	2-6
2.3.5	Resmi Gazete.....	2-6
2.4	Türkiye Cumhuriyeti Kanunları.....	2-6
2.4.1	Anayasa	2-6
2.4.2	Çevresel ve Sosyo-Ekonomik Kanunlar & Yasal Gereklilikler	2-7
2.4.2.1	İzin için İlgili Kanunlar.....	2-7
2.4.3	ÇED ve İlgili Mevzuat.....	2-10
2.4.3.1	ÇED Değerlendirme ve Onay Süreci	2-10
2.4.3.2	Ulusal Gereklilikler çerçevesinde Projenin Geçmişi	2-11
2.5	Yerel ve Bölgesel Mevzuat.....	2-12
2.6	Uluslararası ve Bölgesel Çevresel ve Sosyal Sözleşmeler.....	2-12
2.6.1	Espoo Sözleşmesi.....	2-12
2.6.2	Bükreş Sözleşmesi.....	2-12
2.7	Uluslararası Finansman için Standartlar ve Yönergeler	2-26
2.7.1	OECD Ortak Yaklaşımları, 2012	2-26
2.7.2	Ekvator Prensipleri III	2-27
2.7.2.1	Prensip 1: Gözden Geçirme ve Kategorizasyon	2-27
2.7.2.2	Prensip 2: Çevresel ve Sosyal Değerlendirme.....	2-27
2.7.2.3	Prensip 3: Yürürlükteki Çevresel ve Sosyal Standartlar.....	2-29
2.7.2.4	Prensip 4: Çevresel ve Sosyal Yönetim Planı ve Ekvator Prensipleri Eylem Planı	2-29
2.7.2.5	Prensip 5: Paydaş Katılımı.....	2-30
2.7.2.6	Prensip 6: Şikayet Mekanizması	2-30
2.7.3	Japonya Uluslararası İşbirliği Bankası (JBIC) Çevresel Kılavuzu	2-31
2.7.4	Uluslararası Finans Kuruluşu Performans Standartları.....	2-31
2.7.4.1	IFC PS1: Çevresel ve Sosyal Risklerin ve Etkilerin Değerlendirilmesi ve Yönetimi	2-31
2.7.4.2	IFC PS2: İş ve Çalışma Koşulları.....	2-33
2.7.4.3	IFC PS3: Kaynak Etkinliği ve Kirlenmenin Engellenmesi.....	2-33
2.7.4.4	IFC PS6: Biyoçeşitliliğin Korunması ve Canlı Doğal Kaynakların Sürdürülebilir Yönetimi.....	2-34
2.7.4.5	IFC PS 8: Kültürel Miras.....	2-35

Tablolar

Tablo 2.1 Türkiye için Önemli İzin Belgeleri.....	2-9
Tablo 2.2 Proje için ÇED Süreci	2-11
Tablo 2.3 Proje ile ilgili Uluslararası Sözleşmeler ve Protokoller.....	2-13
Tablo 2.4 Ekvator Prensipli 2: ÇSED Raporu'nda İlgili olan Potansiyel Sosyal ve Çevresel Sorunların Açıklayıcı Bir Listesi	2-28

2 Politik, İdari ve Yasal Çerçeve

2.1 Giriş

Bu bölüm, Proje ile ilgili politik idari ve yasal çerçevenin bir özetini sunmaktadır.

Proje Türkiye MEB’i içerisinde konumlandığından, bu Çevresel ve Sosyal Etki Değerlendirmesi (ÇSED) Raporu’nda Proje ile ilgili Türk mevzuatlarının gereklilikleri ve Türkiye’deki idari durum dikkate alınacaktır.

South Stream Transport ayrıca, İnşaat ve İşletme Öncesi, İşletme ve Hizmetten çıkarma gibi Proje aşamalarındaki çevresel ve sosyal performansın İyi Uluslararası Sanayi Uygulamalarına (GIIP) uygun bir şekilde gerçekleştirileceğini taahhüt etmektedir.

GIIP’nin bir parçası olarak, aşağıda listelenmekte olan farklı kılavuz dökümanlarından faydalanılmaktadır. Dökümanlarda bahsedilen önlemler, Proje ile ilgili ve uygulanabilir oldukları yerlerde proje standartı olarak kabul edilecektir:

- Entegre Kirlilik Önleme ve Kontrol (IPPC) Sektör Kılavuz Notları S1.2 (Gazlaştırma, Sıvılaştırma ve Rafinasyon Sektörü’ne Yönelik Kılavuz) (Ref. 2.1);
- Petrol ve Gaz Endüstrisi: Hassas Çevre Ortamındaki Faaliyetler 23 - Uluslararası Petrol Endüstrisi Çevresel Koruma Birliği (IPIECA) (Ref. 2.2); ve
- Petrol ve Doğalgaz Arama Faaliyetlerinde Çevresel Yönetim 1997 - Birleşmiş Milletler Çevre Programı Endüstri ve Çevre (UNEP IE) ve Petrol Endüstrisi Uluslararası Arama ve Üretim Forumu (E&P Forumu) (Ref. 2.3).

Proje, ÇSED için mevcut olanlar da dahil olmak üzere, uluslararası finansman standartları ve yönergelerine (kılavuz ilkelerine) uygun olarak gerçekleştirilmektedir. Bu taahhüt South Stream Transport’un *Sağlık, Güvenlik, Emniyet ve Çevre Politikaları*’nda yansıtılır.

Bu bölüm aşağıdakilerin genel bir özetini içermektedir:

- South Stream Transport’un ilgili kurumsal politikaları (Bölüm 2.2);
- Türkiye’deki yasal ve idari yapılar (Bölüm 2.3);
- Türkiye ÇED süreci ve Proje ile ilgili olan diğer kanunlar (Bölüm 2.4);
- Proje ile ilgili olan Türkiye yerel ve bölgesel mevzuat gereklilikleri (Bölüm 2.5);
- Çevrenin korunması, sürdürülebilir kalkınma, kültürel miras, sosyo-ekonomik ve insan hakları alanlarında, Proje ile ilgili olan ve Türkiye tarafından imzalanmış veya tasdik edilmiş uluslararası ve bölgesel anlaşmalar (Bölüm 2.6);
- Projenin finansmanı için, proje gerçekleştirilirken uyum gösterilecek olan uluslararası standartlar ve kılavuz ilkeler (Bölüm 2.7):
  - Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Teşkilatı’nın (OECD) Resmi Olarak Desteklenen İhracat Kredileri ve Çevre Konusuna İlişkin Ortak Yaklaşımları ile İlgili Revize Edilmiş Konsey Kararı (OECD Ortak Yaklaşımları) (Ref.2.4);

- o Ekvator Prensipleri (EP) III (Ref.2.5);
- o Japonya Uluslararası İşbirliği Bankası (JBIC) Çevresel ve Sosyal Değerlendirme Onayı için Kılavuz İlkeler (Ref. 2.6); ve
- o OECD Ortak Yaklaşımları ve EP III ile desteklenen, Uluslararası Finans Kuruluşu (IFC) Performans Standartları (PS) ve Dünya Bankası Grubu'nun Çevre, Sağlık, Güvenlik Kılavuzları (Ref. 2.7).

2.2 Kurumsal Politikalar

South Stream Transport'un bu ÇSED Raporu ile ilişkili iki politikası bulunmaktadır: *Sağlık, Güvenlik, Emniyet ve Çevre Politikası*, ve *Kurumsal Sosyal Sorumluluk ve Sürdürülebilirlik Politikası*. Bunların her ikisi de, 10 Ekim 2013 tarihinde South Stream Transport CEO'sunun imzası ile hayata geçirilmiştir. Bu politikaların içeriklerinin tamamı aşağıda yer almaktadır ve imzalı kopyaları talep üzerine sunulabilecek şekilde mevcuttur.

2.2.1 Sağlık & Güvenlik, Emniyet ve Çevre Politikası

South Stream Transport Sağlık, Güvenlik, Emniyet ve Çevre Politikası metninin tam tercümesi aşağıda verilmektedir:

"South Stream Transport B.V. (South Stream Transport), toplum için değer yaratırken sorumluluk sahibi ve sürdürülebilir bir yaklaşımla Avrupa Pazarına güvenilir ve emniyetli enerji tedarikini hedeflemektedir. Bunu, Karadeniz'de inşa edeceğimiz yeni ve büyük bir altyapı tesisiyle; emniyetli, güvenilir ve verimli bir doğalgaz boru hattı ile gerçekleştireceğiz.

South Stream Transport olarak, Güney Akım Açık Deniz Doğalgaz Boru Hattı'nın tasarımı, inşası ve işletimi sırasında, günlük iş uygulamalarımıza sosyal, ekonomik, çevresel ve idari değerlendirmeleri de entegre edeceğimizi taahhüt etmekteyiz.

Ulusal, uluslararası ve AB mevzuatlarına, sağlık ve güvenlik, emniyet ve çevresel ve sosyal performans için geliştirilmiş ve uluslararası platformda kabul edilmiş standartlara uyumluluk içerisinde, çevresel ve sosyal anlamda sorumluluk sahibi bir yönetim gerçekleştirmeyi taahhüt etmekteyiz.

Bize rehberlik eden prensipler:

- *Sağlık ve güvenlik, emniyet ve çevre (SGEÇ) ile ilgili SIFIR kaza seviyesine ulaşmak için çabalamak;*
- *Yürürlükteki kanunların ve yönetmeliklerin gerekliliklerine uygunluk sağlamak;*
- *Yürürlükteki ulusal ve uluslararası standartlar ve iyi sanayi uygulamalarına uygunluk sağlamak;*
- *Açık ve şeffaf SGEÇ hedefleri ve amaçları belirlemek ve bu hedeflere ulaşmak için performansı planlamak, uygulamak ve gözlemek;*
- *Projenin yaşam döngüsü boyunca olumsuz etkileri en aza indirmek için kirlenmeyi önlemek ve çevreyi korumak;*
- *İnşaat ve işletme faaliyetlerini sorumluluk sahibi ve sürdürülebilir bir yaklaşımla idare etmek;*

- SGEÇ görevlerinin ve sorumluluklarının tanımlanması, yaralanmaları ve hastalıkları önlemek veya riskleri en düşük seviyede tutmak için önlemler alınması, kazalar hakkında bilgilendirme, talimatlar, eğitimler ve incelemeler gibi uygulamalarla çalışanlar, yükleniciler ve diğer kişiler için emniyetli ve sağlıklı bir iş yeri sağlamak;
- Hükümet organları ve yerel kurumlar, Sivil Toplum Kuruluşları, yerel topluluklar ve kamu üyeleri ve diğer ilgili taraflar ile ilişki içerisinde olmak;
- Bu politikayı kavramalarını ve politikaya bağlılıklarını sağlamak için çalışanlar, yükleniciler ve diğer ilgili taraflar ile iletişim içinde olmak ve onlara yakın bir şekilde çalışmak; ve
- SGEÇ uygulamalarının sürekli olarak iyileştirilmesini sağlamak.

Bu kurumsal politika bütün çalışanlarımız ve bütün iş faaliyetlerimiz için geçerlidir, stratejimize, yönetimimize, kararlarımıza ve eylemlerimize rehber olmakla beraber, tedarikçilerimiz ve yüklenicilerimizle olan ilişkilerimizi yöneten tüm dokümanlara dâhil edilmiştir ve ortak girişimler ve diğer iş ortaklarımızla olan ilişkilerimizi yönlendirmektedir.

Üst yönetimin liderlik ve bağlılığının başarımız açısından önemli bir role sahip olduğunu görmekteyiz; bu doğrultuda, tüm üst düzey yöneticilerimizin ve Şirket Direktörlerinin bu politika ve hedeflere tamamen uyumlu ve bağlılık içinde davranmalarını sağlamak için elimizden geleni yapmaktayız."

2.2.2 Kurumsal Sosyal Sorumluluk ve Sürdürülebilirlik Politikası

South Stream Transport Kurumsal Sosyal Sorumluluk ve Sürdürülebilirlik Politikası metninin tam tercümesi aşağıda verilmektedir:

"South Stream Transport B.V. (South Stream Transport), toplum için değer yaratırken sorumluluk sahibi ve sürdürülebilir bir yaklaşımla, Avrupa Pazarına güvenilir ve emniyetli enerji tedariki sağlamayı hedeflemektedir. Bunu, Karadeniz'de inşa edeceğimiz yeni ve büyük bir altyapı tesisleriyle; emniyetli, güvenilir ve verimli bir doğalgaz boru hattı ile gerçekleştireceğiz.

South Stream Transport olarak, Güney Akım Açık Deniz Doğalgaz Boru Hattı'nın tasarımı, inşası ve işletimi sırasında, günlük iş uygulamalarımıza sosyal, ekonomik, çevresel ve idari değerlendirmeleri de entegre edeceğimizi taahhüt etmekteyiz.

Çalıştığımız bütün ülkelerde iyi bir kurumsal vatandaş olmayı taahhüt etmekteyiz ve paydaşlarımızla şeffaf ve saygılı bir diyaloga girerek uzun vadeli planlama ve günlük karar verme süreçlerinde onların menfaatlerini göz önünde bulundurmaktayız.

Aşağıdaki unsurları uygulayarak Güney Akım Açık Deniz Doğalgaz Boru Hattı'nın güvenli, sosyal sorumluluk sahibi ve ekonomik olarak faydalı bir yatırım olmasını hedeflemekteyiz:

- Temiz ve verimli bir fosil yakıt olarak doğalgaz tedarikiyle iklim değişikliğinin azaltılmasına katkıda bulunmak;
- Karadeniz ortamını ve biyo-çeşitliliğini korumak ve geri dönüşü olmayan herhangi bir etkiye neden olmaktan kaçınmak;
- Çevre ve toplum üzerinde olumsuz etkilerimizi en aza indirmek ve olumlu etkilerimizi arttırmak;

- Herhangi bir potansiyel etkiyi değerlendirirken ve bunu ele alırken iyi sanayi uygulamalarını devreye sokmak;
- Doğalgaz boru hattı tasarımında, inşasında ve işletiminde uluslararası inşaat ve kalite standartlarına uymak, en iyi uluslararası emniyet standartlarını teşvik etmek ve işverenler ve yerel topluluklar için riskleri azaltmak; ve
- İşverenler, tedarikçiler ve toplum için fırsatlar geliştirmek.

Bize rehberlik eden prensipler:

- Yenilikçi gelişim faaliyetlerinin yanı sıra, entegre risk yönetimi ve risk önleme yönetim stratejisiyle de tutarlı bir çerçeve sağlayarak, uzun vadeli bir stratejiyle faaliyetlerinin sürdürülebilirliğini garanti altına almak;
- Kendi faaliyetlerimizde uluslararası anlamda geçerli olan İnsan Haklarına saygı duymak; ve önceden belirtilen bu hakların, İş Ortakları tarafından gerçekleştirilen işlerde ve paydaşlarımızla olan ilişkilerimizde de saygı görmesini desteklemek; ve
- Bağlılık, adalet, şeffaflık, dürüstlük ve bütünlük içinde, işimizle ilgili olan hem ulusal, hem de başka ülkelerin kanunlarına, yönetmeliklere, benzer zorunlu gerekliliklere ve uluslararası standartlara ve yönergelere uygun olarak işleri yürütmek.

İşletim aşamasında, aşağıdakilerin de dahil olduğu BM Küresel Anlaşma Prensiplerine saygı göstereceğiz:

- Uluslararası insan haklarının korunması;
- Sendikaya katılma özgürlüğü, toplu sözleşme hakları, ve işyerinde ayrımcılık yapmama ilkesi;
- Çevrenin korunması ve muhafazası; ve
- Rüşvet ve dolandırıcılık dahil, yolsuzlukların ortadan kaldırılması.

Bu kurumsal politika bütün çalışanlarımız ve bütün iş faaliyetlerimiz için geçerlidir, stratejimize, yönetimimize, kararlarımıza ve eylemlerimize rehber olmaktadır, tedarikçilerimiz ve yüklenicilerimizle olan ilişkilerimizi yöneten tüm dokümanlara dâhil edilmiştir ve ortak girişimler ve diğer iş ortaklarımızla olan ilişkilerimizi yönlendirmektedir.

Üst yönetimin liderlik ve desteğinin başarımız açısından önemli bir role sahip olduğunu bilmekteyiz; bu doğrultuda, tüm üst düzey yöneticilerimizin ve Şirket Direktörlerinin bu politika ve hedeflere tamamen uyumlu ve bağlılık içinde davranmalarını sağlamaktayız."

2.3 Türkiye'nin Yasal ve İdari Yapısına Genel Bakış

2.3.1 Hükümet Yapısı

Türkiye, Başbakan'ın hükümetin ve Cumhurbaşkanı'nın ise devlet başkanlığını yaptığı demokratik, laik, üniter, ve anayasal bir cumhuriyettir. Yapı, aşağıdaki gibidir (Ref. 2.8):

- **Yasama:** Yasama Gücü, 550 milletvekilinden oluşan Türkiye Büyük Millet Meclisi'ndedir (TBMM). Meclis seçimleri her dört yılda bir yapılmaktadır. TBMM'nin sorumlulukları arasında yasaların kabulü, değiştirilmesi ve yürürlükten kaldırılması, Bakanlar Kurulu'nun (Kabine)

denetlenmesi; bütçe yetkisi, savaş, sıkıyönetim veya olağanüstü halin ilan edilmesi ve uluslararası anlaşmaların onaylanması yer alır;

- **Yürütme:** Türkiye'deki yürütme organının, Cumhurbaşkanı ve Bakanlar Kurulu'ndan (Kabine) oluşan çift yapıya bir sistemi bulunmaktadır:
  - **Cumhurbaşkanı:** Devlet başkanı ve Türkiye Cumhuriyeti'nin temsilcisidir. Cumhurbaşkanı TBMM üyelerince seçilir ve beş yıllık görev süresi bulunur. Cumhurbaşkanı en fazla iki dönem için seçilebilir. Cumhurbaşkanının yasama, yürütme ve yargı görevleri bulunmaktadır ve Anayasa'nın uygulanmasından sorumludur;
  - **Bakanlar Kurulu (Kabine):** Bakanlar Kurulu (Kabine), Cumhurbaşkanı tarafından atanan Başbakan'dan ve Başbakan tarafından aday gösterilen ve Cumhurbaşkanı tarafından onaylanan çeşitli bakanlardan oluşmaktadır. Temel görevleri devletin iç ve dış politikalarını belirlemek ve uygulamaktır; ve
- **Yargı:** Türkiye'deki yargısal güç, bağımsız mahkemeler ve yüksek yargı organları tarafından uygulanır. Hakimler bağımsız bir şekilde çalışır ve anayasal hükümlere, kanuna ve içtihata uygun olarak kanaatleri doğrultusunda hüküm verirler. Anayasa Mahkemesi, Yargıtay, Danıştay, Askeri Temyiz Mahkemesi, Askeri Yüksek İdare Mahkemesi ve Uyuşmazlık Mahkemesi, Anayasanın yargı bölümünde şartları belirlenen yüksek mahkemelerdir.

İcra alanlarındaki yürütme yetkisi bakanlıklara ayrılmıştır (Gıda, Tarım ve Hayvancılık; Kültür ve Turizm; Enerji ve Tabii Kaynakları; Çevre ve Şehircilik; Maliye; Dışişleri; Sağlık; İçişleri; Milli Eğitim; Savunma; Bilim, Sanayi ve Teknoloji; Adalet; Çalışma ve Sosyal Güvenlik; Aile ve Sosyal Politikalar; Avrupa Birliği; Ekonomi; Gençlik ve Spor; Gümrük ve Ticaret; Kalkınma; Orman ve Su İşleri; Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme) ve idari bölgelere ve yerel hükümet organlarının (belediye bölgeleri) bulunduğu illere (Çevre ve Şehircilik Bakanlığı İl Müdürlüğü gibi merkezi idari organizasyonlara) ayrılmıştır.

2.3.2 İdari Birimler

Türkiye, idari amaçlar doğrultusunda 81 ile ayrılmıştır. Her bir il, ilçelere ayrılmıştır ve toplam 923 adet ilçe vardır. Her bir il İçişleri Bakanlığı'nın atamış olduğu bir vali tarafından yönetilir.

Proje'nin kara üzerinde herhangi bir bölümü bulunmamaktadır ve tamamen açık denizde konumlanmaktadır. Proje Alanına en yakın il, 110 km uzaklıktaki Sinop İli'dir.

2.3.3 Bakanlıklar, Genel Müdürlükler ve Daire Başkanlıkları

Proje ile ilgili yasal ÇED fonksiyonlarına sahip olan ulusal seviyedeki hükümet organizasyonları (bakanlıklar, resmi kurumlar, hizmetler) aşağıda verilmiştir:

- Dışişleri Bakanlığı (DİB);
- Çevre ve Şehircilik Bakanlığı (ÇŞB);
- Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı;
- Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı;
- Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı;

- Kültür ve Turizm Bakanlığı;
- İçişleri Bakanlığı; ve
- Deniz Kuvvetleri Komutanlığı.

ÇŞB gibi bakanlıklar, politikalar ve yönetmelikler oluşturur ve bunlara uyumluluğu temin eder. ÇŞB bünyesinde ayrıca, kendi yetki alanları içerisinde, aşağıdakilere benzer olan faaliyetleri koordine eden ve idare eden bir takım genel müdürlükler ve daire başkanlıkları bulunur (Ref. 2.9):

- Çevresel Etki Değerlendirmesi İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü –Endüstriyel Yatırımlar ÇED Dairesi Başkanlığı; ve
- Çevre Yönetimi Genel Müdürlüğü.

Yukarıda listelenmiş olan genel müdürlükler ve bakanlıklar çevresel yönetimi denetler, kendi yetki alanları dâhilindeki ruhsatları ve izinleri verir.

2.3.4 Kanun Hiyerarşisi

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası, Türkiye’de yasaların yürürlüğe sokulmasında tek yetkilinin TBMM olduğunu ifade etmektedir. Türkiye Anayasası’nın 7. Maddesi “yasama yetkisinin devredilemeyeceğini” belirtmektedir. TBMM yasama yetkisini yalnızca belli koşullar altında Bakanlar Kurulu’na devreder. Yasalaştırılan veya yazılan kanunların hiyerarşisi şu şekildedir (Ref. 2.10):

- Anayasa;
- Yasalar ve Kanunlar - Uluslararası Antlaşmalar;
- Kanun Hükmünde Kararnameler;
- Yönetmelikler; ve
- Tebliğler.

2.3.5 Resmi Gazete

Türkiye Cumhuriyeti “Resmi Gazete”si (Ref. 2.11), yasama kararlarını yayınlamak için kullanılan, ülkenin ulusal resmi gazetesidir. 7 Ekim 1920’de yayınlanmaya başlanmış ve hafta sonları da dahil olmak üzere haftanın her günü yayınlanmaktadır. Mevzuatı Geliştirme ve Yayın Genel Müdürlüğü, gazetenin hazırlanmasından, yayınlanmasından ve dağıtılmasından sorumludur.

2.4 Türkiye Cumhuriyeti Kanunları

2.4.1 Anayasa

Anayasa, 7 Kasım 1982 tarihinde kabul edilmiştir. Anayasa, konuşma, basın, din, dernek, seyahat ve iletişim özgürlükleri ve mülk hakkı gibi liberal demokratik anayasalarda bulunan bütün temel insan haklarını tanımaktadır. Hükümet organlarının hukuk çerçevesi dâhilinde hareket etmelerinin gerektiği ve onların eylemlerinin bağımsız yargı otoriteleri tarafından

değerlendirmeye tabi olduğu bir sistemi belirten "hukukun egemenliği" veya "hukukun üstünlüğü" prensiplerine dayanmaktadır (Ref. 2.11).

2.4.2 Çevresel ve Sosyo-Ekonomik Kanunlar & Yasal Gereklilikler

ÇED'in yasal gereksinimleri ile ilişkili olarak, çok sayıda yasal gereklilik ve yönergeler bulunmaktadır. Proje için uygulanabilir olan Türkiye Cumhuriyeti çevre ve sosyal mevzuatı, Ek 2.1: Ulusal Mevzuat'ta tanımlanmıştır. Bu kanunlardan kaynaklanan ve etki değerlendirme sürecini etkileyebilecek olan gereklilikler bu ÇSED Raporu'nun ilgili teknik bölümlerinde ayrıntılı bir şekilde ifade edilmiştir. Proje için, yalnızca bu ÇSED Raporu'nda kapsananları değil, tüm Proje aşamaları ile ilgili bütün mevzuatı listeleyen bir Sağlık, Güvenlik, Emniyet ve Çevre mevzuat (SGEÇ mevzuat) listesi oluşturulmuştur. Bu SGEÇ mevzuat listesi Ek 2.1'in ve bu ÇSED Raporu'nun her bir teknik bölümünde ayrıntıları verilmiş mevzuatın temelini oluşturmuştur.

2.4.2.1 İzin için İlgili Kanunlar

Proje için hukuki çerçeve ve izin süreci, Proje'nin tamamının Türkiye MEB'i içerisinde açık denizde yer alması ve kıyıda herhangi bir tesisin bulunmaması açısından benzersizdir. Proje, Türk Hükümeti tarafından 1986'da yasalaştırılan "Türkiye Münhasır Ekonomik Bölgesine ilişkin Karar"da tanımlanan çerçeve içerisinde, Türkiye'deki hukuki gerekliliklere tabidir.

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı (ÇŞB) Türkiye'deki ÇED süreci için yetkili otorite iken, Dışişleri Bakanlığı (DİB) da Proje'nin Türkiye'deki izin süreci ile ilgili olarak ana koordinatördür. Ana koordinatör olarak DİB, izinle ilgili bütün konuların ilk önce doğrudan DİB ile görüşülmesini ve DİB'in devletin diğer birimleri ile koordinasyon içerisinde Türk Mevzuatları'nın ve izin prosedürlerinin uygulanabilirliğini belirlemesini gerekli kılar.

Türkiye Cumhuriyeti Devleti ve Rusya Federasyonu arasında imzalanan iki anlaşma, Proje'nin izin sürecine yönelik belirleyici çerçeveyi oluşturmaktadır:

- Tarafların, Karadeniz'de yeni bir doğalgaz boru hattının engellenmeyecek şekilde inşası için bütün gerekli koşulları ve izinleri sağlayacaklarını belirten Doğalgaz Alanında İşbirliği Protokolü (6 Ağustos 2009); ve
- Türkiye Cumhuriyeti DİB'den 28 Aralık 2011 tarihinde Ankara'daki Rusya Federasyonu Büyükelçiliği'ne gönderilen ve bazı hukuki gerekliliklerin, şartların ve teknik gereksinimlerin yerine getirilmesi kaydıyla inşaat için izin verilmesine ilişkin olumlu bir kararı içeren "İzin Mektubu". Bu şartlar aşağıda belirtilmiştir:
  - İnşaat işlerinin başlama ve bitiş tarihlerinin ve bunların ayrıntılı programlarının zamanında tebliğ edilmesinin sağlanması;
  - İş yapacak olan gemiler, ekipman ve mürettebat hakkında kesin ayrıntıların sağlanması;
  - Proje finansmanı ve Proje'nin gerçekleştirilmesinden sorumlu olan kişi hakkında bilgiler; ve
  - Proje'nin inşası ve işletimi sırasında aşağıdaki kanun ve yönetmeliklere uyumluluk:
    - i. Çevre Kanunu, No: 2872 (Resmi Gazete tarihi 11 Ağustos 1983 ve No:18132);
    - ii. Su Kirliliği Kontrolü Yönetmeliği (Resmi Gazete tarihi 31 Aralık 2004 ve No: 25687);

- iii. Gemilerden Atık Alınması ve Atıkların Kontrolü Yönetmeliği (Resmi Gazete: 26 Aralık 2004 ve No:25682); ve
  - iv. Deniz Çevresinin Petrol ve Diğer Zararlı Maddelerle Kirlenmesinde Acil Durumlarda Müdahale ve Zararların Tazmin Esaslarına Dair Kanun No:5312 (Resmi Gazete Tarihi: 21 Ekim 2006 ve No:26326).
- o Aşağıdaki teknik gerekliliklerin karşılanması:
- i. Su Ürünleri Kanunu (No:1380) ve Su Ürünleri Yönetmeliği çerçevesinde, balıkların üreme alanlarına herhangi bir zarar verilmemesi;
  - ii. Gemiler tarafından yapılacak olan her bir faaliyet için ayrı izin alınması;
  - iii. DİB'e 5 deniz mili aralıklarla boru hattının koordinatlarının sunulması;
  - iv. Herhangi bir müdahale yapılmadan, DİB'in herhangi bir Kültürel Miras Ögesi¹ buluntusu hakkında bilgilendirilmesi;
  - v. Bir kablo geçişiyle karşılaşılması durumunda kablo sahipleri ile bir geçiş anlaşması yapılması;
  - vi. Muhtemel kesişen faaliyetlerle ilgili olarak, Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı (TPAO) ile yakın bir işbirliği sağlanması; ve
  - vii. Türk Deniz Kuvvetleri Seyir, Hidrografi ve Oşinografi Daire Başkanlığı, Türk Sahil Güvenlik Komutanlığı ve Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı Denizcilik Müsteşarlığı (yeni adı ile Deniz ve İçsular Düzenleme Genel Müdürlüğü) Bölge Müdürlükleri ile inşaat öncesinde Proje'nin güvenli bir şekilde gerçekleştirilmesi için işbirliği yapılması.

2012 yılının ortasında T.C. DİB ve ÇŞB ile yapılan görüşmeler, Türk ÇED mevzuatının Proje'ye uygulanabilirliğini göstermiş ve bir Çevresel Etki Değerlendirmesi çalışmasının (ÇED) yapılmasını zorunlu kılmıştır. Daha sonra, ÇED prosedürünün yerine getirilmesinin Proje için ana izin sürecini oluşturacağı netleşmiştir. Böylece 'İzin Mektubu'nda belirtilen koşullar ÇED kapsamına dahil edilmiştir.

ÇŞB, Türkiye'deki ÇED süreci için yetkili makamdır ve Proje'nin ÇED Başvurusu Dosyasının teslim edilmesi ve değerlendirilmesi amacıyla Projeye özel bir ÇED İnceleme ve Değerlendirme Komisyonu (İDK)² oluşturulmuştur. ÇED Komisyonu, ÇED'i değerlendirmek üzere teknik fonksiyona sahip olan veya Türkiye MEB'i içerisinde Proje'ye uygulanabilir olan kanunlar açısından yetkili olan ilgili Türk makamlarından oluşmaktadır. ÇED'in ÇŞB tarafından onaylanması sonrasında, ÇED Kararı'nda bulunan şartlara ve 2011 İzin Yazısı'nda ana hatlarıyla belirtilen teknik gerekliliklerin yerine getirilmesine tabi olacak bir 'İnşaat Onayı', DİB tarafından verilecektir.

---

¹ Türkiye Cumhuriyeti MoFA'sından Ankara'daki Rusya Federasyonu Büyükelçiliği'ne 12 Ekim 2012 tarihinde, N2012/ESGY/4564285 referans no (Ek 3) ile gönderilen başka bir mektupta belirtildiği üzere, boru hattı güzergahı üzerinde bulunacak olan herhangi bir kültürel miras ögesinin (KMÖ), Kültürel ve Doğal Kaynakların Korunması hakkındaki Kanun'un 35. Maddesi ve 24 Eylül 2001 tarihli ve 24533 no'lu Resmi Gazetede listelenen KMÖ'ler şeklinde muamele göreceği belirlenmiştir.

² İDK genellikle, ÇŞB'nin ilgili Genel Müdürlükleri'nin ve İl Müdürlükleri'nin ilgili birimlerinin; Proje ile ilişkili yetkili kuruluşların yerel idarelerinin; Belediyeler'in ve ilgili diğer kuruluşların temsilcilerinden oluşmaktadır. ÇŞB gerekli görmesi halinde üniversiteleri, enstitüleri, araştırma kuruluşlarını, mesleki kuruluşları, ticari kurumları, sendikaları, işçi sendikasını ve sivil toplum kuruluşlarının temsilcilerini İDK'ya davet edebilir.

Aşağıda Tablo 2.1’de, Proje Geliştirme, İnşaat, İşletmeye Alma Öncesi ve İşletme Aşamaları’nda, Türkiye’deki önemli izinlerin özet bir listesi sunulmaktadır.

Tablo 2.1 Türkiye için Önemli İzin Belgeleri

Aşama	Belge/İzin	Tanım
Geliştirme	Çevresel Etki Değerlendirmesi Başvuru Dosyası (ÇED Başvuru Dosyası)	Projeye başlanabilmesi için ‘ÇED olumlu’ kararının alınması gerekmektedir.
	ÇED Raporu ve ÇED raporu ile ilişkili izinler/onaylar;	
	Faaliyetlerin koordine edilmesinde Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı’dan (TPAO) alınan izin	Projenin ruhsatlı petrol ve gaz arama bloklarından geçmesi ile ilgilidir.
	Kültürel Miras Onayı	Kültürel miras öğelerinin korunmasına ve muhafazasına ilişkin.
Geliştirme	Seyir, Hidrografi ve Oşinografi Onayı	İlgili denizcilik makamları ile koordinasyon içinde, can, mal ve gemi emniyetini sağlamak için yürürlükteki uygulanabilir önlemlerdir.
	Balıkçılık ve Su Ürünleri Onayı	Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı tarafından yayınlanır ve balıkçılık ve su ürünleri sektörü üzerinde herhangi bir zararın ortaya çıkmaması için gerekli önlemlerin alınmasını gerektirir.
	Patlamamış Askeri Mühimmat (UXO) Onayı	Türk Deniz Kuvvetleri boru hattı güzergahı üzerinde mevcut UXO’nun olup olmadığını teyit edecektir.
İnşaat ve Ön İşletme	Acil Durum Müdahale Planı Onayı	Proje Sahibi tarafından Türkiye’de yürürlükte bulunan ulusal gerekliliklere uyumlu olarak geliştirilecek ve ilgili makamlar tarafından onaylanacak, projeye özel bir Acil Durum Müdahale Planı (AMP).
	İnşaat Onayı	DİB, inşaatın başlamasına onay verecek ve ÇED Raporu’nun onaylanmasının ve ilgili izinlerin verilmesinin ardından oluşacak ilave gereklilikleri bildirecektir.
İşletme	İşletme İzni	Standart Başvuru formuna göre.

2.4.3 ÇED ve İlgili Mevzuat

Türkiye'deki ÇED süreci aşağıdaki mevzuat ile ulusal seviyede yönetilmektedir:

- 2872 no'lu Çevre Kanunu (Resmi Gazete Tarihi 11 Ağustos 1983 ve No:18132) (Ref. 2.12); ve
- ÇED Yönetmeliği (28784 no'lu ve 03 Ekim 2013 tarihli Resmi Gazetede yayınlanmıştır. Ancak projenin tabi olduğu yönetmelik 26939 no'lu ve 17 Temmuz 2008 tarihli Resmi Gazete'de yayınlanan yönetmeliktir.) (Ref. 2.13).

2.4.3.1 ÇED Değerlendirme ve Onay Süreci

ÇED süreci sırasında, ÇED Raporu sunulduktan sonra, inceleme ve değerlendirme sürecinin başladığı ve ÇED Raporu'nun kamuya paylaşılacağı ÇŞB tarafından duyurulur. ÇED Raporu'nu gözden geçirmek isteyen paydaşlar, duyurulan zaman dilimi içerisinde projeye ilgili kendi görüşlerini belirtmek için ÇŞB'de veya ilgili il müdürlüklerinde bu incelemeyi yapabilirler ve halkın görüşleri ÇŞB tarafından oluşturulan İnceleme ve Değerlendirme Komisyonu'na (İDK) iletilir.

ÇED Raporu, beş açıdan değerlendirilir:

- Raporun ve eklerinin yeterli ve uygun olup olmadığı;
- İnceleme, hesaplama ve değerlendirmelerin, yeteri veri ve bilgiye dayanıp dayanmadığı;
- Projenin olası çevresel etkilerinin ayrıntılı bir şekilde gözden geçirilip geçirilmediği;
- Çevre üzerindeki potansiyel olumsuz etkileri önlemek için alınması gereken etki azaltma önlemlerinin tanımlanıp tanımlanmadığı; ve
- Halkın Katılımı toplantılarında ortaya koyulan çözümlerin sürece dahil edilip edilmediği.

Daha sonra, İDK üyelerinin temsil ettikleri kurum ve kuruluşların görüşlerini yansıttıkları bir inceleme ve değerlendirme toplantısı yapılır. Eğer raporun önemli unsurları eksikse, İDK, eksik olan bilgi ÇED Raporu'na dahil edilinceye kadar incelemeyi durdurur.

Proje sahibi, inceleme ve değerlendirme toplantısında verilen "ÇED raporunun nihai olmasında sakınca yoktur" kararını takiben nihai değerlendirme raporunu beş iş günü içerisinde nihai ÇED Raporu'nu ÇŞB'ye sunar. Proje sahibi, nihai ÇED Raporu'nun ve eklerinin kendi taahhüdü altında olduğunu beyan ve garanti eder (noter onaylı bir taahhütname ile). Eğer ÇED Raporu ve taahhütname bu zaman dilimi içerisinde herhangi bir gerekçe belirtilmeksizin teslim edilmezse, ÇED Raporu geçersiz sayılır.

Nihai ÇED Raporu'nun teslim edilmesinden itibaren beş iş günü içerisinde ÇŞB, İDK tarafından belirtilen görüşleri göz önünde bulundurarak "ÇED Olumlu" veya "ÇED Olumsuz" şeklinde karar verir. ÇŞB kararını yazılı olarak proje sahibine ve ilgili kurum ve kuruluşlara bildirir ve bu kararı, kamuoyuna duyurur.

"ÇED Olumlu" kararı verilen projeler, kararın verilmesini izleyen yedi sene içerisinde inşaat çalışmalarına başlamalıdır; aksi takdirde olumlu kararı geçersiz sayılır. "ÇED Olumsuz" kararı verilen bir proje, projenin reddedilmesine neden olan tüm kısıtlar ortadan kaldırılırsa, yeni bir başvuruda bulunabilir.

2.4.3.2 Ulusal Gereklilikler çerçevesinde Projenin Geçmiş

Yukarıdaki yasal çerçeveye ilişkin olarak, Proje'nin bugüne kadarki gelişimi Tablo 2.2'deki gibi özetlenebilir.

Tablo 2.2 Proje için ÇED Süreci

Aşama	Açıklama	Durum
ÇED Süreci'nin Başlatılması ve İnceleme ve Değerlendirme ve Komisyonunun (İDK) Oluşturulması	ÇED Başvuru Dosyasının ÇŞB'ye sunulması. Bu dosya, Proje faaliyetlerinin, hazırlık aşamasındaki mevcut koşulların, etkilere ilişkin ön değerlendirmelerin ve önerilen etki azaltma önlemlerinin özetini içerir. ÇŞB ve ilgili makamların yetkililerinden oluşan bir İDK'nın kurulması.	ÇED Başvuru Dosyası teslim edildi - 22 Mayıs 2013 Komisyon kuruldu (Haziran 2013)
Halkın Katılımı Toplantısı	Projenin önemli paydaşlara/ilgili taraflara sunulması. Proje hakkında halkın görüşlerinin alınması (ÇŞB'ye gönderilir).	Toplantı tamamlandı - 2 Temmuz 2013
Kapsam ve Özel Format Belirleme Toplantısı	ÇED Raporunun kapsamının ve formatının görüşülmesi. ÇED için referans koşullar ÇŞB tarafından belirlenir ve bunlar, potansiyel etkilere / paydaş görüşlerine dayanır.	Toplantı tamamlandı - 4 Temmuz 2013
ÇED Raporu'nun ÇŞB'ye sunulması	ÇED Raporunun ÇŞB'ye sunulması. ÇED Raporunun verilen özel formata uygunluğunun değerlendirilmesi sonrasında ÇŞB tarafından duyurulur ve 10 iş günü süresince kamuoyu yorumuna açılır.	Kasım 2013
ÇED Raporu'nun İDK tarafından İncelenmesi	İDK'nın ÇED Raporunu incelemesi.İDK bu süre içerisinde South Stream Transport'tan ilave bilgiler talep edebilir.	Kasım 2013 – Ocak 2014 İDK toplantısı 8 Ocak 2014
Nihai ÇED Raporu ve İlgili Belgelerin ÇŞB'ye Sunulması	8 Ocak 2014'teki İDK toplantısından çıkan sonuca göre, South Stream Transport Nihai ÇED Raporunu 60 iş günü içerisinde sunacaktır.	9 Mayıs 2014
ÇED Olumlu/Olumsuz Kararı	ÇED Raporu nihai haline getirildikten sonra, 10 iş günü boyunca Bakanlıkça kamuoyunun görüşüne açılır. Komisyon, alınan görüşlerle beraber Nihai ÇED Raporunu inceler ve 5 gün içerisinde nihai bir "olumlu" veya "olumsuz" karara varır. Karar ÇŞB tarafından halka duyurulur.	Henüz tamamlanmadı

2.5 Yerel ve Bölgesel Mevzuat

Proje Türkiye MEB’i içinde konumlandığından, Proje ile ilgili ilgili mevzuat ve bu mevzuatın Proje ile ilişkisi Ek 2.1’de verilmektedir.

2.6 Uluslararası ve Bölgesel Çevresel ve Sosyal Sözleşmeler

Türkiye, çevrenin korunması, sürdürülebilir kalkınma, sosyo-ekonomi ve insan hakları ile ilgili uluslararası sözleşmelere taraftır.

Tablo 2.3’de Projeye ilgili Sözleşmelerin ve Protokollerin bir listesi, onaylanma durumları da dahil olmak üzere ana hatlarıyla belirtilmiştir.

2.6.1 Espoo Sözleşmesi

Sınırşan Boyutta Çevresel Etki Değerlendirmesi Sözleşmesi, (1991 - Espoo Sözleşmesi) 10 Eylül 1997 tarihinde yürürlüğe girmiştir (Ref. 2.14).

Sözleşmenin temel hedefi, sınırşan çevresel bozulmayı engelleyici bir önlem olarak çevresel anlamda sürdürülebilir ekonomik kalkınmayı teşvik etmektir. Espoo Sözleşmesi, tarafların erken planlama aşamasında projenin sınırşan çevresel etkilerini değerlendirmelerini şart koşmaktadır. Ayrıca Asıl Tarafların (planlanmış bir faaliyetin gerçekleşeceği alanda yargı yetkisine sahip taraflar), kendi bölgelerinde gerçekleştirilecek olan bir projenin önemli ve olumsuz sınırşan çevresel etkiler yaratma olasılığının bulunduğu durumlarda, Etkilenen Tarafları (önerilen faaliyet sebebiyle sınırşan etkilerden etkilenme ihtimali olan taraflar) bilgilendirme ve onlarla istişarede bulunma sorumluluklarının olduğunu belirtir. Asıl Taraflar, projeyi geliştirenin üstlendiği normal ÇED gerekliliklerine ek olarak yeni kamusal müzakerelerde bulunulmasını talep edebilirler.

Türkiye Cumhuriyeti Espoo Sözleşmesi’ni imzalamamış olduğundan dolayı Sözleşme kapsamında herhangi bir yükümlülüğe sahip değildir. Bulgaristan Sözleşme’yi imzalamış ve onaylamıştır.

Yine de, IFC Performans Standartları doğrultusunda, sınırşan etkiler **Bölüm 15 Sınırşan Etkiler** içerisinde değerlendirilmiştir.

2.6.2 Bükreş Sözleşmesi

Bükreş Sözleşmesi olarak da bilinen Karadeniz’in Kirliliğe Karşı Korunması Sözleşmesi (Bükreş 1992: Ref. 2.15), Rusya Federasyonu, Gürcistan, Ukrayna, Romanya, Bulgaristan ve Türkiye tarafından imzalanıp onaylanmıştır.

Bükreş Sözleşmesinin temel hedefi, Karadeniz’deki kirlenmeyi azaltmak ve kontrol etmek, Karadeniz’in deniz ortamını korumak ve muhafaza etmek için tarafların gerekli mevzuatı uygulamalarını sağlamaktır. Sözleşme ayrıca, imzalayan tarafların işbirliği ve koordinasyonu için yasal bir çerçeve sağlamaktadır.

Tablo 2.3 Proje ile ilgili Uluslararası Sözleşmeler ve Protokoller

Sözleşme	Ref.	Amaç / Proje ile İlişkisi	Durum
<i>Hava Kalitesi</i>			
Uzun Menzilli Sınırşan Hava Kirliliği Sözleşmesi (Cenevre, 1979) (Resmi Gazete Tarihi: 23 Mart 1983)	2.16	Sınırşan hava kirliliğini kontrol etmek ve azaltmak için bir çerçeve hazırlamak. / Proje sınırşan özellikte hava emisyonları üretebilir.	Onaylandı
Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi (1997) (Resmi Gazete Tarihi: 24 Mayıs 2004)	2.17	Sözleşme iklim değişikliğini azaltmayı hedeflemektedir. /Proje iklim değişikliğinde pay sahibi olabilecek emisyonlar üretecektir.	Katılım
Ozon Tabakasının Korunmasına İlişkin Viyana Sözleşmesi (Viyana 1985) (Resmi Gazete Tarihi: 8 Eylül 1990)	2.18	Ozon Tabakasının korunması için küresel işbirliği sağlamak. / Proje, insan kaynaklı ozon tabakasını incelten maddeleri azaltmayı veya ortadan kaldırmayı hedeflemektedir.	Katılım
Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi (Kyoto Protokolü), 1997	2.19	Protokol emisyon hedeflerini vermektedir. / Proje, Türkiye'nin toplam emisyon çıktısının bir parçasını oluşturacak olan emisyonların azaltılmasını amaçlamaktadır.	Katılım
<i>Biyçeşitlilik</i>			
Biyolojik Çeşitlilik Sözleşmesi (Rio, 1992) (Resmi Gazete Tarihi: 27 Aralık 1996)	2.20	Sözleşme, biyolojik çeşitliliğin muhafazasını ve bileşenlerinin sürdürülebilir bir şekilde kullanılmasını teşvik etmektedir. / Projenin inşaat aşaması habitatlara etki edebilir.	Onaylandı

Devam ediyor...

Sözleşme	Ref.	Amaç / Proje ile İlişkisi	Durum
Avrupa'nın Yaban Hayatı ve Yaşama Ortamlarını Koruma Sözleşmesi (Bern, 1979) (Resmi Gazete Tarihi: 12 Temmuz 1995)	2.21	Doğal flora ve fauna türlerini ve bunların yaşam alanlarının korunmasını sağlamak. Eklerde belirtilen nesli tehlike altında olan ve tehlike altına girebilecek göçmen türler de dahil olacak şekilde, nesli tehlike altında olan ve tehlike altına girebilecek türlere özellikle önem verilmektedir. Projenin inşaat aşaması habitatlara etki edebilir.	Katılım
Kuşların Korunmasına Dair Uluslararası Sözleşme (Paris, 1950) (Resmi Gazete Tarihi: 17 Aralık 1966)	2.22	Bilimsel menfaatler, doğanın korunması ve her bir ülkenin ekonomisi bakımından tüm kuşların prensip olarak korunması gerektiğini göz önünde bulundurarak, kuşları yaban hayat ortamlarında korumak.	Onaylandı
Mücvir Atlantik Deniz Bölgesi, Akdeniz ve Karadeniz'deki Deniz Memelilerinin Korunmasına Dair Sözleşme (ACCOBAMS), 2001	2.23	Akdeniz'de ve Karadeniz'deki deniz biyoçeşitliliğinin korunmasına yönelik bir işbirliği aracı. Bu sözleşmenin amacı, Akdeniz ve Karadeniz sularında deniz memelilerine karşı tehditleri azaltmak ve bu hayvanlar hakkındaki bilgimizi arttırmaktır. / Projenin deniz memelileri üzerinde etkileri olabilir.	İmzalanmadı
<i>Deniz Ortamının Korunması</i>			
Karadeniz'in Kirlenmeye Karşı Korunması Sözleşmesi (Bükreş, 1992) (Resmi Gazete Tarihi 15 Ocak 1994)	2.15	Anlaşma'nın ve şu üç özel Protokolün çerçevesini belirlemek: (1) kara kökenli kirlilik kaynaklarını kontrol etmek; (2) atık boşaltımını kontrol etmek; ve (3) (petrol dökülmesi gibi) kaza durumlarında ortak hareket etmek. / Proje kapsamında açık denizde, deniz ortamını etkileyebilecek atık oluşumu söz konusu olacaktır..	Onaylandı

Devam ediyor...

Sözleşme	Ref.	Amaç / Proje ile İlişkisi	Durum
1978 Protokolü ile değiştirilmiş haliyle Gemilerden Kaynaklanan Deniz Kirliliğinin Önlenmesi Uluslararası Sözleşmesi, 1973; Petrol Kirliliğinin Önlenmesine İlişkin Kurallar (1991'de değiştirilmiş haliyle) Ek I'den IV'e (MARPOL 1973) (Resmi Gazete Tarihi: Ek I, II ve V için 24 Haziran 1990 ve Ek III, IV ve VI'yı içerecek şekilde 16 Mart 2013 ve 14 Mayıs 2013 tarihlerinde güncellendi)	2.24	MARPOL Sözleşmesi, gemilerin işletimi veya kazalara bağlı olarak denizlerin kirlenmesinin önlenmesini hedefler. Ek I, Petrolden Oluşan Kirlenmenin Önlenmesi için kurallar içermektedir ve zorunludur. Ek II, Dökme Zehirli Sıvı Maddelerden Kaynaklanan Kirlenmenin Kontrolü için kurallar içermektedir. Ek III, Deniz Yoluyla Paketli olarak Taşınan Zararlı Maddeleri kapsar. Ek IV, Gemilerden Kaynaklanan Atık Suların Neden Olduğu Kirliliği Önlemeyi kapsar. Ek V, Gemilerden Atılan Çöplerden Kirlenmenin Önlenmesi için kurallar içermektedir. Ek VI, Gemilerin Sebep Olduğu Hava Kirliliğinin Önlenmesini kapsar. /Proje, inşaat aşaması sırasında gemilerden kaynaklı deşarjlar oluşacaktır.	Katılım
Birleşmiş Milletler Deniz Hukuku Sözleşmesi (UNCLOS), 1994	2.25	Ulusların dünyadaki okyanusları kullanımı için haklarını ve sorumluluklarını tanımlamak ve faaliyetler, çevre ve doğal deniz kaynaklarının yönetimi için yönergeler belirlemek.	İmzalanmadı
Atıkların ve Diğer Maddelerin Boşaltılması ile Deniz Kirlenmesinin Önlenmesi Sözleşmesi (Londra Sözleşmesi, 1972)	2.26	Sözleşme, denize boşaltma yoluyla deniz kirlenmesini kontrol eder ve bu Sözleşmeye ek oluşturacak bölgesel anlaşmaları teşvik eder. / Proje, deniz ortamına etki edebilecek açık deniz atıkları oluşturacaktır.	İmzalanmadı
Gemi Balast Suyu ve Sedimanlarının Kontrolü ve Yönetimi hakkında Uluslararası Sözleşme, 2004	2.27	2004 yılında kabul edilen Balast Suyu Yönetimi Sözleşmesi, gemilerin balast suları ve sedimanlarının yönetimi ve kontrolü için standartlar ve prosedürler oluşturarak suda yaşayan zararlı organizmaların bir bölgeden diğerine yayılmasını engellemeyi hedeflemektedir. / Balast suları yoluyla istilâcı türlerin ortaya çıkması ihtimali bulunmaktadır.	İmzalanmadı

Devam ediyor...

Sözleşme	Ref.	Amaç / Proje ile İlişkisi	Durum
Gemilerdeki Zararlı Çürüme Önleyici Sistemlerin Kontrolü Hakkında Uluslararası Sözleşme, 2001	2.28	Sözleşme, gemilerde kullanılan çürüme önleyici boyalarda bulunan zararlı organotinleri yasaklamayı ve gelecekte çürüme önleyici sistemlerde zararlı maddelerin potansiyel kullanımını önlemeyi amaçlamaktadır. / Bu sözleşmenin kapsadığı maddeler potansiyel olarak bu Proje'de kullanılabilir ve bu maddelerin kullanımına yönelik kılavuzlara veya sınırlamalara bağlı kalınacaktır.	İmzalanmadı
Gemi Yakıtlarından Kaynaklanan Petrol Kirliliği Zararının Hukuki Sorumluluğu Hakkında Uluslararası Sözleşme (BUNKER), 1978	2.29	Gemilerde yakıt olarak taşınan petrolün dökülmesi sonucu zarar gören kişilerin zararlarının uygun, hızlı ve etkili bir şekilde karşılanmasını amaçlamaktadır. / İnşaat ve işletme sırasında gemilerden denize petrol dökülmesi kazaları yaşanabilir.	Katılım
<i>Diğer</i>			
Kalıcı Organik Kirleticiler Sözleşmesi (Stockholm, 2004)	2.30	Kalıcı organik kirleticilerden kaynaklanan (KOK'ler) kirliliğin sınırlandırılmasını sağlamak. Yeni maddelerin eklenmesi için açık kapı bırakarak söz konusu maddeleri ve bu maddelerin üretimi, ithalatı ve ihracatını düzenleyen kuralları tanımlar. / Bu sözleşmenin kapsadığı maddeler potansiyel olarak Projede kullanılabilir ve bu maddelerin kullanımına yönelik kılavuzlara veya sınırlamalara uyulacaktır.	Onaylandı

Devam ediyor..

Sözleşme	Ref.	Amaç / Proje ile İlişkisi	Durum
<i>Deniz Güvenliği</i>			
Denizde Can Güvenliği Uluslararası Sözleşmesi (SOLAS 1974) (Resmi Gazete Tarihi: 31 Ocak 2013)	2.31	Gemilerin inşası, ekipmanları ve işletimiyle ilgili minimum standartları, gemi emniyetini sağlayacak şekilde belirlemek. Bayrak Devletleri kendi bayrakları altındaki gemilerin bu gerekliliklere uymasını sağlamakla sorumludur ve bunun yapıldığının kanıtı olarak uygulanacak şekilde, Sözleşme tarafından çeşitli sertifikalar tanımlanmıştır. / Projede, SOLAS Sözleşmesiyle uyumlu donanıma sahip gemiler kullanılacaktır.	Katılım
Denizde Arama ve Kurtarma Uluslararası Sözleşmesi (SAR 1979) (Resmi Gazete Tarihi: 24 Mart 1986)	2.32	Uluslararası bir SAR planı geliştirerek, kaza nerede gerçekleşirse gerçekleşsin, denizde felakete uğrayan insanların kurtarılmasının bir SAR organizasyonu tarafından koordine edilmesini ve gerektiğinde, komşu ülkelerin SAR organizasyonları arasında işbirliği yapılmasını sağlamak. / Bu Proje kapsamında kullanılan gemiler bu Sözleşmeye uyacaktır.	Katılım
Gemi Adamlarının Eğitim, Belgelendirme ve Vardiya Standartlarına İlişkin Uluslararası Sözleşme (STCW 1978) (Resmi Gazete Tarihi: 29 Eylül 2003)	2.33	Gemi adamlarının eğitim, belgelendirme ve vardiyaları ile ilgili temel gereklilikleri uluslararası düzeyde belirlemek. Bu Sözleşme, gemi adamlarının eğitim, belgelendirme ve vardiyalarına ilişkin, ülkelerin uyması veya ileriye götürmesi gereken minimum standartları belirler. / Projenin açık deniz aşamalarında kullanılacak olan gemilerdeki mürettebat bu gerekliliklere uyacaktır.	Katılım

Devam ediyor..

Sözleşme	Ref.	Amaç / Proje ile İlişkisi	Durum
<i>İşçilik</i>			
Zorunlu İşçilik Hakkında Uluslararası Çalışma Standartları (ILO) Sözleşmesi (No:29) (30 Ekim 1998)	2.34	Sözleşme, zorlama yoluyla veya zorunlu işçiliği ortadan kaldırmak için yapılan önerileri benimsemiştir. / Proje'nin bu prensipleri tanıması ve işçilerini bu doğrultuda istihdam etmesive kişileri görevlendirmesi gerekecektir.	Yürürlükte
Sendika Özgürlüğü ve Sendikalaşma Hakkının Korunması hakkında ILO Sözleşmesi (No:87) (12 Temmuz 1993)		Sözleşme, sendikaya katılım özgürlüğünü ve örgütlenme hakkının korunmasını sağlamaktadır. / Proje'nin istihdam edeceği çalışanları için bu prensipleri tanıması ve bunun için kişileri görevlendirmesi gerekecektir.	Yürürlükte
Örgütlenme Hakkı ve Toplu Sözleşme hakkında ILO Sözleşmesi (No.98) (23 Ocak 1952)		Sözleşme, işçilerin ayrımcılık ve müdahalelerden korunmaları gerektiğini ifade etmektedir. / Proje'nin bu prensipleri tanıması ve bunun için kişileri görevlendirmesi gerekecektir.	Yürürlükte
Ücret Eşitliği hakkında ILO Sözleşmesi (No.100) (19 Temmuz 1967)		Eşit değerdeki iş için erkek ve kadınların eşit ücret alma prensibini savunmaktadır. / Proje'nin bu prensipleri tanıması ve bunun için kişileri görevlendirmesi gerekecektir.	Yürürlükte
Zorunlu İşçiliğin Kaldırılması hakkında ILO Sözleşmesi (No. 105) (29 Mart 1961)		Sözleşme, bütün tarafların zorunlu işçiliği ortadan kaldırmalarını ve bunun herhangi bir biçimini kullanmamalarını şart koşar. / Proje'nin bu prensipleri tanıması ve bunun için kişileri görevlendirmesi gerekecektir.	Yürürlükte
Ayrımcılık (İstihdam ve Mesleki) hakkında ILO Sözleşmesi (No.111) (19 Temmuz 1967)		Sözleşme, istihdam sırasında ve mesleki anlamda fırsat ve davranış eşitliğini teşvik etmektedir. / Proje'nin istihdam edeceği çalışanları için bu prensipleri tanıması ve kişileri görevlendirmesi gerekecektir.	Yürürlükte

Devam ediyor..

Sözleşme	Ref.	Amaç / Proje ile İlişkisi	Durum
Asgari Yaş Hakkında ILO Sözleşmesi (No.138) (30 Ekim 1998)	2.34	Sözleşme, çocuk işçilerin çalıştırılmasını engellenmeyi amaçlar ve istihdam için minimum yaşı yükseltir. / Proje'nin istihdam edeceği çalışanları için bu prensipleri tanınması gerekecektir.	Yürürlükte
Kötü Şartlardaki Çocuk İşçiliğinin Yasaklanması ve Ortadan Kaldırılmasına İlişkin Acil Önlemler hakkında ILO Sözleşmesi (No.182) (2 Ağustos 2001)		Sözleşme, kötü şartlardaki çocuk işçiliği yasaklamak ve ortadan kaldırmak için tarafların önlemler almalarını zorunlu kılmaktadır. / Proje'nin istihdam edeceği çalışanları için bu prensipleri tanınması ve bunun için kişileri görevlendirmesi gerekecektir.	Yürürlükte
BM Çocuk Hakları Sözleşmesi, Madde 32.1	2.35	Sözleşmenin amacı, çocukların her ülkede, her gün değişen şekillerde karşılaştıkları ihmal ve tacizlere karşı savunulmaları için standartlar belirlemek ve farklı kültürel, politik ve maddi gerçekliklere sahip ülkelerde, herşeyden önce çocuğun menfaatlerinin en ön planda tutulmasını sağlamaktır. / Proje, projeden etkilenen yerel toplumlar açısından bu standartlara uyacaktır.	Onaylandı
Göçmen İşçilerin ve Aile Üyelerinin Haklarının Korunması hakkındaki BM Sözleşmesi, 1990	2.36	Sözleşme, göçmenler ve ülke vatandaşları için aynı muamele ve eşit çalışma koşullarının sağlanmasını garanti altına almayı hedefler. / Proje'nin istihdam edeceği çalışanları için bu prensipleri tanınması ve bunun için kişileri görevlendirmesi gerekecektir.	İmzalanmadı
ILO Denizcilik Çalışma Sözleşmesi, 2006	2.37	Sözleşme, gemilerdeki gereklilikleri, çalışma ve işçilik koşullarını belirler. / Proje'nin istihdam edeceği çalışanları için bu prensipleri tanınması ve bunun için kişileri görevlendirmesi gerekecektir.	İmzalanmadı

Devam ediyor..

Sözleşme	Ref.	Amaç / Proje ile İlişkisi	Durum
<i>Sosyo-ekonomik haklar ve insan hakları</i>			
Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Uluslararası Sözleşmesi, 1966 (23 Eylül 2003)	2.38	Sözleşme, erkek ve kadınların tüm ekonomik, sosyal ve kültürel haklardan eşit şekilde yararlanmalarını teşvik eder. / Proje'nin istihdam edeceği çalışanları için bu prensipleri tanıması ve bunun için kişileri görevlendirmesi gerekecektir.	Onaylandı
Kadınlara Karşı Her Türü Ayrımcılığın Kaldırılmasına İlişkin BM Sözleşmesi, 1979 (20 Aralık 1985)	2.39	Sözleşme, kadınlara karşı ayrımcılığın ortadan kaldırılmasını hedeflemektedir. / Proje'nin istihdam edeceği çalışanları için kadın-erkek eşitliğine dayalı bu prensipleri tanıması ve bunun için kişileri görevlendirmesi gerekecektir.	Katılım
Engelli Kişilerin Haklarına İlişkin BM Sözleşmesi, 2006 (28 Eylül 2009)	2.40	Sözleşme, ayrımcılık yapılmamasını ve fırsat eşitliği sağlanmasını teşvik etmektedir. / Proje'nin istihdam edeceği çalışanları için bu prensipleri tanıması ve bunun için kişileri görevlendirmesi gerekecektir.	Onaylandı
Her Türü Irk Ayrımcılığının Ortadan Kaldırılmasına İlişkin Uluslararası Sözleşme, 1966 (16 Eylül 2002)	2.41	Sözleşme, her türlü ırk ayrımcılığının ortadan kaldırmayı hedefler ve bunun kavratılmasını teşvik eder. / Proje'nin istihdam edeceği çalışanları için bu prensipleri tanıması ve bunun için kişileri görevlendirmesi gerekecektir.	Onaylandı
İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerin Korunmasına İlişkin Avrupa Sözleşmesi, 1950 (18 Mayıs 1954)	2.42	Sözleşme, Avrupa'daki insan hakları ve temel özgürlükleri korumak için tasarlanmıştır. / Proje'nin istihdam edeceği çalışanları için bu prensipleri tanıması ve bunun için kişileri görevlendirmesi gerekecektir.	Onaylandı.

Devam ediyor...

Sözleşme	Ref.	Amaç / Proje ile İlişkisi	Durum
Kölelik, Köle Ticareti ve Köleliğe Benzer Kurumların ve Uygulamaların Ortadan Kaldırılmasına yönelik Ek Sözleşme (17 Temmuz 1964)	2.43	Sözleşme, borç esaretini, köleliği, çocukla yapılan evliliği ve evlilik yoluyla köleleştirmeyi, ve çocuk esaretini yasaklamaktadır./ Proje'nin istihdam edeceği çalışanları için bu prensipleri tanınması ve bunun için kişileri görevlendirmesi gerekecektir.	Onaylandı
Medeni ve Siyasi Haklara ilişkin BM Sözleşmesi (23 Eylül 2003)	2.44	Sözleşme, tarafların, bireylerin yaşama hakkı, din özgürlüğü, konuşma özgürlüğü, toplanma özgürlüğü, oy verme hakları ve mahkeme ve adil yargılanma hakları gibi medeni ve siyasi haklarına saygı duymalarını zorunlu kılar. / Proje'nin istihdam edeceği çalışanları için bu prensipleri tanınması ve bunun için kişileri görevlendirmesi gerekecektir.	Onaylandı
<i>Kültürel Miras</i>			
Arkeolojik Mirasın Korunmasına İlişkin Avrupa Sözleşmesi (Valletta Antlaşması, 1992)(Resmi Gazete Tarihi: 8 Ağustos 1999)	2.45	Arkeolojik mirasın korunması için hükümetlerin uygulaması gereken yasal sistemi açıklar. / Proje Alanı'ndaki kültürel miras sahalarında etkilenme olabilir.	Onaylandı
Dünya Kültürel ve Doğal Mirasının Korunmasına Dair Sözleşme (Paris, 1972) (Resmi Gazete Tarihi: 14 Şubat 1983)	2.46	Sözleşme, dünya kültürel ve doğal mirasının korunmasını teyit etmektedir. / Proje Alanı'ndaki kültürel miras sahalarında etkilenme olabilir.	Onaylandı
Avrupa Kültür Sözleşmesi (1954) (10 Ekim 1957)	2.47	Avrupa halkları arasında ortak bir anlayış oluşturarak, kültürel farklılıkları karşılıklı olarak takdir etmelerini, Avrupa kültürünü korumayı, aynı temel değerlere saygı duyarak ulusal katkıların Avrupa'nın ortak kültürel mirası üzerindeki etkilerini güçlendirmesini sağlamayı hedefler. / Proje Alanı'ndaki kültürel miras sahalarında etkilenme olabilir.	Onaylandı

Devam ediyor...

Sözleşme	Ref.	Amaç / Proje ile İlişkisi	Durum
Kültür Varlıklarına Yönelik Suçlara İlişkin Avrupa Sözleşmesi (1985) (26 Eylül 1985)	2.48	Avrupa'nın kültürel mirasının, yağmaya, çalınmaya, yok edilmeye, yasadışı transfer edilmeye veya diğer başka yasal olmayan faaliyetlere karşı korunmasını ve muhafaza edilmesini teşvik eder. / Proje Alanı'ndaki kültürel miras sahalarında etkilenme olabilir.	Onaylandı
Arkeolojik Mirasının Korunmasına İlişkin Avrupa Sözleşmesi (Granada Sözleşmesi, 1985) (11 Ekim 1989, 1 Şubat 1990'da yürürlüğe girdi)	2.49	Avrupa'nın mirasını muhafaza etmek ve geliştirmek için uygulanan politikaları güçlendirir ve destekler. Mirasın korunmasına ilişkin Avrupa ülkelerinin dayanışması ihtiyacını teyit eder ve taraflar arasında uygulamalı bir işbirliğini teşvik eder. / Proje Alanı'ndaki kültürel miras sahalarında etkilenme olabilir.	Onaylandı
Silahlı Bir Çatışma Halinde Kültür Varlıklarının Korunmasına İlişkin UNESCO Sözleşmesi (Lahey Sözleşmesi, 1954) (15 Aralık 1965)	2.50	Savaş ve/veya silahlı çatışma durumlarında kültür varlıkları ve mallar için sahiplenme ve koruyucu işaretlemenin kullanılması yöntemleriyle korunmasını sağlamak. / Proje Alanı'ndaki kültürel miras sahalarında etkilenme olabilir.	Katılım
Kültür Varlıklarının Kanunsuz İthal, İhraç ve Mülkiyet Transferinin Önlenmesi ve Yasaklanması İçin Alınacak Tedbirlerle İlgili UNESCO Sözleşmesi (Kültürel Varlıklar Sözleşmesi, 1970) (21 Nisan 1981)	2.51	Kültür varlıklarının mülkiyetinin yasaya aykırı şekilde ithal, ihraç edilmesi ve transferini yasaklar ve engeller ve ithalat kontrolleri ve diğer önlemler vasıtasıyla yağmaya uğramış kültürel mirasın uluslararası ticaretini kontrol altına alarak arkeolojik sahaların ve kültürel mirasın talan edilmesini önler. / Proje Alanı'ndaki kültürel miras sahalarında etkilenme olabilir.	Onaylandı
Dünya Kültürel ve Doğal Mirasının Korunmasına İlişkin UNESCO Sözleşmesi (Dünya Mirası Sözleşmesi, 1972)	2.52	Taraf ülkelerin her birinde kültürel ve doğal mirasın korunması, muhafaza edilmesi ve sunulması için etkin ve aktif önlemlerin alınmasını sağlamak. / Proje Alanı'ndaki kültürel miras sahalarında etkilenme olabilir.	Onaylandı

Devam ediyor...

Sözleşme	Ref.	Amaç / Proje ile İlişkisi	Durum
UNESCO Manevi Kültürel Mirasın Korunması Sözleşmesi, 2003 (27 Mart 2006)	2.53	Dünya Manevi Kültürel Mirası açısından, manevi mirasın öneminin vurgulanması ve uluslararası işbirliği ve yardımın teşvik edilmesi de dahil olmak üzere, bu değerlerin muhafaza edilmesi. / Proje Alanı'ndaki kültürel miras sahalarında etkilenme olabilir.	Onaylandı
Arkeolojik Mirasın Korunması ve Yönetimine dair ICOMOS 1990 Tüzüğü (Lausanne Anlaşması) (11 Ekim 1990)	2.54	Arkeolojik mirasın kırılgan nitelikte ve yenilenemez bir kültürel kaynak olduğu konusuna dikkat çeker ve arkeolojik mirasın korunması için uygulanan politikaların, arazi kullanımı, kalkınma, planlama, kültür, çevre ve eğitim politikalarına entegre edilmesi gerektiğini savunur. Keşif, araştırma, bakım, koruma, sunum, bilgi, yeniden inşa, eğitim ve uluslararası işbirliği açısından prensipleri belirler. / Proje Alanı'ndaki kültürel miras sahalarında etkilenme olabilir	Onaylandı
Su Altı Arkeolojik Mirasın Korunması ve Yönetimine dair ICOMOS 1996 Tüzüğü (Sofya Tüzüğü) (9 Ekim 1996)	2.55	Arkeolojik Mirasın Korunması ve Yönetimine dair ICOMOS Tüzüğüne ek olarak düşünülen bu Tüzük, iç sularda ve kıyıya yakın sulardaki, sığ deniz ve derin okyanuslardaki su altı kültürel mirasının korunmasını ve yönetimini teşvik etmeyi amaçlamaktadır. Temel prensipleri, proje tasarımını, finansmanı, zaman çizelgesini, araştırma hedeflerini, metodolojiyi, teknikleri ve yetkinlikleri tanımlar. / Proje Alanı'ndaki kültürel miras sahalarında etkilenme olabilir.	Onaylandı

Devam ediyor...

Sözleşme	Ref.	Amaç / Proje ile İlişkisi	Durum
Beklenmeyen Olaylar			
Petrol Kirliliğine Karşı Hazırlıklı Olma, Müdahale ve İşbirliği İle İlgili Uluslararası Sözleşme (OPRC 1990) (Resmi Gazete Tarihi: 18 Eylül 2003)	2.56	Tüm gemilerde petrol kirliliğine acil müdahale planını bulundurmak ve kirlenme olaylarının kıyı yetkililerine bildirilmesine ilişkin gereklilikleri belirlemek ve sonrasında önlemleri ayrıntılı olarak tanımlamak. Bu sözleşme; dökülmeye mücadele ekipmanlarının gemide depolanmasını, dökülmeye mücadele tatbikatları yapılmasını ve kirlenme olaylarıyla başa çıkmak için ayrıntılı planların geliştirilmesini teşvik eder. / Proje için kullanılacak olan 400 tondan ağır olan gemiler, bir SOPEP (Petrol Kirliliğine Gemide Acil Müdahale Planı) bulundurmak zorunda olacaktır ve herhangi bir dökülme olması durumunda bu Sözleşmelerin düzenlemelerine uyacaktır.	Katılım süreci
Sınıraşan Etkiler			
Sınıraşan Boyutta Çevresel Etki Değerlendirmesi Sözleşmesi (Espoo Sözleşmesi), 1991	2.14	Sözleşme, tarafların ilk planlama aşamasında projenin sınıraşan çevresel etkilerini değerlendirmelerini şart koşmaktadır. Ayrıca Asıl Tarafların (planlanmış bir faaliyetin gerçekleşeceği bölgede yargı yetkisine sahip taraflar), kendi bölgelerinde gerçekleştirilecek olan bir projenin önemli olumsuz bir sınıraşan etkiye sahip olma olasılığı bulunduğu durumlarda Etkilenen Tarafları (önerilen faaliyet sebebiyle sınıraşan etkilerden etkilenme ihtimali olan taraflar) bilgilendirme ve onlarla istişarelerde bulunma sorumluluklarının olduğunu belirtir. Asıl Taraflar Projeyi geliştirenin üstlendiği normal ÇED gerekliliklerine ek olarak yeni kamusal müzakerelerde bulunulmasını talep edebilir. /Proje sınıraşan etkilere sahip olacaktır.	İmzalanmadı

Devam ediyor..

Sözleşme	Ref.	Amaç / Proje ile İlişkisi	Durum
Endüstriyel Kazaların Sınıraşan Etkileri Sözleşmesi (Helsinki Sözleşmesi, 1992)	2.57	İnsanları ve çevreyi endüstriyel kazalara karşı koruyacak önlemleri belirlemek ve bu tür kazalardan önce, bu tür kazalar sırasında ve sonrasında taraflar arasından etkin bir işbirliği sağlanmasını desteklemek. / Proje endüstriyel kazalara neden olabilir ve bunlar sınıraşan etkiler oluşturabilir.	İmzalanmadı
Atık			
Tehlikeli Atıkları Sınır Ötesi Taşınması ve Bertaraf Edilmesinin Kontrolüne İlişkin Sözleşme (Basel, 1989) (Resmi Gazete Tarihi: 22 Haziran 1994)	2.58	Tehlikeli atıkların sınır ötesi taşınmasını düzenlemek ve ilgili Taraflara bu türden atıkların çevre açısından uygun biçimde yönetimini ve bertarafını sağlayacak yükümlülükler tanımlamak. /Proje zararlı atıklar oluşturabilir.	Onaylandı.

Tamamlandı.

Bükreş Sözleşmesi, kendi yetki alanında Karadeniz'in çevresel ortamında olası bir kirlenmeye veya önemli ve zarar verici değişikliklere neden olabilecek bir faaliyet gerçekleştiren taraf ülkenin söz konusu faaliyetinin etkilerinin, sözleşmeyi İmzalayan Taraflarca değerlendirilmesini ve bu değerlendirmenin sonuçlarının Karadeniz Komisyonuna sunulmasını zorunlu kılmaktadır. Etki azaltıcı önlemler de ayrıca bildirilmelidir.

South Stream Transport B.V., Kasım 2012'de Proje ve Güney Akım Açık Deniz Doğalgaz Boru Hattı için Rusya, Türkiye ve Bulgaristan'da gerçekleştirilen ulusal ÇED ve ÇSED çalışmaları hakkında Karadeniz Komisyonu Daimi Sekreterliği ile görüşmüştür (ayrıntılı bilgiler **Bölüm 6 Paydaş Katılımı**'nda verilmiştir). Ancak, Karadeniz ortamına önemli etkisi olabilecek faaliyetleri bildirme sorumluluğunun, proje sahibinden ziyade, sözleşmeyi imzalayan ilgili tarafların ulusal hükümetlerine ait olduğu önemle göz önünde bulundurulmalıdır.

2.7 Uluslararası Finansman için Standartlar ve Yönergeler

Proje, Ekvator Prensipleri III, OECD Ortak Yaklaşımları, Japonya Uluslararası İşbirliği Bankası (JBIC) Çevresel ve Sosyal Değerlendirme Onayı için Kılavuz İlkeleri ve Uluslararası Finans Kurumu Performans Standartları dahil olarak uygulanabilir standartlar ve yönergelere uygun olarak gerçekleştirilmektedir.

2.7.1 OECD Ortak Yaklaşımları, 2012

Devletler, ihracatçıların uluslararası satışlarda rekabet edebilmelerini desteklemek için İhracat Kredisi Kuruluşları vasıtasıyla resmi ihracat kredileri sağlarlar. Resmi Olarak Desteklenen İhracat Kredileri ve Çevresel ve Sosyal Durum Tespiti için Ortak Yaklaşımlar (bundan sonra 'Ortak Yaklaşımlar' olarak anılacaktır), ihracat kredisi politikasının sürdürülebilir kalkınmaya olumlu katkılar sağlayabileceğini görerek, ihracat kredileri için resmi destek sağlamak üzere alınan kararlardaki çevresel ve sosyal risklerin değerlendirilmesi için ortak yaklaşımları oluşturmaktadır. Proje'de uygulandığı üzere 2012 Ortak Yaklaşımları, bilinen uluslararası finans kurumu standartlarının (örneğin; EP'ler ve IFC PS'ler) uygulamalarından yararlanmakta ve askeri ekipman ve tarım ürünleri haricinde sermaye malları ve/veya hizmetleri için desteklenen bütün resmi ihracat kredilerine uygulanmaktadır.

Ortak Yaklaşımların hedefleri:

- Üye ülkelerin, resmi olarak desteklenen ihracat kredileri, uluslararası ilişkiler, iklim değişikliği, toplum ve insan hakları politikaları ve ilgili uluslararası anlaşmalar ve sözleşmeler kapsamındaki yükümlülüklerine olan bağlılıkları açısından uyumluluğu teşvik etmek;
- Ticari bozulma potansiyelini azaltmak için ihracat kredilerine verilen resmi destek açısından çevresel ve sosyal boyutlarla ilgili ortak prosedürler ve süreçler geliştirmek;
- Uluslararası standartlara karşı ölçüldüğü gibi çevresel ve sosyal performansta yüksek bir seviyeyi tutturmak için iyi uygulamaları ve tutarlı bir inceleme ve değerlendirme sürecini teşvik etmek;

- Resmi destek prosedürlerinin etkinliğini arttırmak ve idari süreçlerin, Ortak Yaklaşım hedefleri ile ilgili olmasını sağlamak; ve
- Resmi olarak desteklenen ihracat kredileri için küresel seviyede uygulama alanları teşvik etmek ve üye olmayan ülkeler arasında farkındalığı ve anlayışı arttırmak.

Ortak Yaklaşımların belirlediği gereklilikleri sağlamak için South Stream Transport:

- Bu ÇSED Raporu'nu yayınlamıştır (ilgili IFC PS'ler dahil olmak üzere yürürlükteki uluslararası standartları sağlamak amacıyla hazırlanmıştır);
- Proje'nin olumsuz çevresel ve sosyal etkilerini önleyecek veya azaltacaktır (mümkün olabilen boyutlarda);
- Proje'nin ömrü boyunca ilgili paydaşlarla istişarelerde bulunacak ve halkı bilgilendirerek şeffaflığı teşvik edecektir; ve
- IFC PS1 uyarınca Proje'nin performansını gözlemlemek ve arttırmak için bir SGEÇ-EYS'yi uygulamaya koyacaktır.

2.7.2 Ekvator Prensipleri III

Ekvator Prensipleri (EP) (Ref. 2.5), Proje'nin Ekvator Prensipleri Finans Kurumları (EPFK'ler) tarafından finansmanının sağlanması durumunda uyulması gereken on adet ihtiyari çevresel ve sosyal standarttır. EPFK'ler, bir Projede, müşterinin bankacılık hizmetlerini yürütmesi için sözleşmeyle atadığı finansal hizmet sağlayıcılarıdır. Ekvator Prensipleri ilk olarak 2003'de hayata geçirilmiş ve daha sonra 2006 yılında (EPII) ve yeniden 2013 (EPIII) yılında güncellenmiştir.

Bu Proje için EPIII uygulanacaktır. EPIII, IFC PS'nin 2012 versiyonundan ve Dünya Bankası Grubu Çevre, Sağlık ve Güvenlik (CSG) Kılavuzları'ndan esinlenmiştir. EP'ler projenin çevresel ve sosyal standartlarına ve sorumluluklarına odaklanmaktadır. 1'den 6'ya kadar olan prensipler ÇSED Süreci'ne en uygulanabilir olanlardır ve bunlar aşağıda belirtilmiştir.

2.7.2.1 Prensipten 1: Gözden Geçirme ve Kategorizasyon

Prensip 1, toplam Proje yatırım maliyetinin 10 milyon\$ ve üzeri olduğu durumlarda uygulanmaktadır ve Projenin potansiyel etkileriyle ilişkili olarak Proje Kategorisini belirlemek için EPFK'ler tarafından uygulanan adımları içermektedir. EPFK'ler tarafından resmi bir kategorizasyon yapılmasından önce, South Stream Transport, A Kategorisi tanımına uymasından dolayı, EPFK'lerin Proje'yi "A" kategorisinde tanımlayacağı varsayımı ile ÇSED sürecine devam etmiştir. A Kategorisi: *'...Projelerin potansiyel önemli olumsuz çevresel ve sosyal risklere ve/veya çeşitli, geri döndürülemez veya benzeri görülmemiş etkilere neden olmaları.'*dir.

2.7.2.2 Prensipten 2: Çevresel ve Sosyal Değerlendirme

Prensip 2, Proje'nin ilgili sosyal ve çevresel etkilerini ve risklerini ele almak için bir Sosyal ve Çevresel Değerlendirme (örneğin, tam ölçekte bir ÇSED süreci, sınırlı veya odaklı bir denetim veya kategorizasyona ve etkilerin muhtemel önemine göre çevresel konumlandırma, kirlilik standartları, tasarım kriterleri veya inşaat standartlarının tam olarak uygulanması) yapılması ihtiyacını vurgulamaktadır. Değerlendirme ayrıca, Proje'nin doğasına ve kapsamına ilişkin uygun etki azaltma ve yönetim önlemlerini de içermelidir. Proje'nin doğası ve ölçeği doğrultusunda,

kapsamlı bir ÇSED süreci yürütülmüştür. Tablo 2.4, ÇSED sürecinin Prensipten 2 kapsamında aşağıdaki sorunları nasıl ele aldığını göstermektedir.

Tablo 2.4 Ekvator Prensipten 2: ÇSED Raporu'nda İlgili olan Potansiyel Sosyal ve Çevresel Sorunların Açıklayıcı Bir Listesi

Seçilen İlgili Bilgiler	ÇSED Raporu içindeki Yeri
Temel sosyal ve çevresel koşulların değerlendirilmesi	Teknik Bölümler 7'den 12'ye kadar
Çevresel ve sosyal olarak tercih edilebilen uygun alternatiflerin ele alınması	Bölüm 4 Alternatiflerin Analizi
Ev sahibi ülke kanunları ve yönetmelikleri, yürürlükteki uluslararası sözleşmeler ve anlaşmalar kapsamındaki gereklilikler	Bölüm 2 Politik, Yasal ve İdari Çerçeve
İnsan haklarının, toplum sağlığının, güvenliğinin ve emniyetinin korunması (riskler, etkiler ve projenin güvenlik personeli kullanımının yönetilmesi dâhil)	Bölüm 9 Sosyo-Ekonomi
Kültür varlıkları ve kültürel mirasın korunması	Bölüm 10 Kültürel Miras
Nesli tükenmekte olan türler ve değişikliğe uğramış doğal ve kritik yaşam alanlarındaki (habitatlardaki) duyarlı ekosistemler dahil olmak üzere biyoçeşitliliğin korunması ve muhafaza edilmesi ve yasal koruma altındaki alanların tanımlanması	Bölüm 8 Biyolojik Çevre
Yenilenebilir doğal kaynakların sürdürülebilir yönetimi ve kullanımı (uygun bağımsız sertifikasyon sistemleri vasıtasıyla sürdürülebilir kaynak yönetimi dahil olmak üzere)	Bölüm 16 Çevresel ve Sosyal Yönetim
Tehlikeli maddelerin kullanımı ve yönetimi	Bölüm 5 Proje Tanımı Bölüm 16 Çevresel ve Sosyal Yönetim
Büyük tehlikelerin yönetimi ve değerlendirmesi	Bölüm 5 Proje Tanımı Bölüm 13 Beklenmeyen Olaylar
Çalışma ve işgücü hususları (dört temel çalışma standardı dahil) ve iş sağlığı ve güvenliği	Bölüm 9 Sosyo Ekonomi

Devam ediyor.....

Seçilen İlgili Bilgiler	ÇSED Raporu içindeki Yeri
Yangın önleme ve can güvenliği	Bölüm 5 Proje Tanımı Bölüm 16 Çevresel ve Sosyal Yönetim
Sosyo-Ekonomik etkiler	Bölüm 9 Sosyo-Ekonomik
Arazi alımı ve zorunlu yerleştirme	Herhangi bir fiziksel yerleştirme öngörülmemektedir
Etkilenen topluluklar ve dezavantajlı veya savunmasız gruplar üzerindeki etkiler	Bölüm 6 Paydaş Katılımı
Yerel bireyler ve onların özgün kültürel yapıları ve değerleri üzerindeki etkiler	Herhangi bir etki beklenmemektedir.
Mevcut projelerin, önerilen projenin ve gelecekte beklenen projelerin kümülatif etkileri	Bölüm 14 Kümülatif Etki Değerlendirmesi
Proje'nin tasarımında, incelenmesinde ve uygulanmasında etkilenen taraflarla müzakereler ve projeye katılımlar	Bölüm 6 Paydaş Katılımı
Enerjinin verimli bir şekilde üretimi, teslimi ve kullanımı	Bölüm 5 Proje Tanımı
Kirliliğin Önlenmesi ve atıkların en aza indirilmesi, kirlilik kontrolleri (sıvı atıklar ve hava emisyonları) ve katı ve kimyasal atık yönetimi	Bölüm 7 Fiziksel ve Jeofiziksel Çevre Bölüm 8 Biyolojik Çevre Bölüm 12 Atık Yönetimi

Tamamlandı.

2.7.2.3 Prensip 3: Yürürlükteki Çevresel ve Sosyal Standartlar

Prensip 3, bir ÇSED Raporu'nun, Proje'nin ilgili ev sahibi ülke kanunlarına, ilgili IFC PS'lerine ve yürürlükteki Dünya Bankası Grubu ÇSG Kılavuz İlkelerine uyumunu sağlamak için (veya bunlardan gerekçeli sapma) sorumluluğunu belirler. ÇSED süreci bu gereklilik ışığında yapılandırılmıştır. Bölüm 2.4.2 ve Bölüm 2.7, ev sahibi ülke kanunlarına, ilgili IFS PS'lerine ve ÇSG Kılavuz İlkelerine uyumluluğun ayrıntıları hakkında bilgi vermektedir.

2.7.2.4 Prensip 4: Çevresel ve Sosyal Yönetim Planı ve Ekvator Prensipleri Eylem Planı

Prensip 4, Kategori A (ve B) projelerinin ev sahibi ülkenin yürürlükteki sosyal ve çevresel kanunlarına ve yönetmeliklerine ve yürürlükteki IFC PS ve ÇSG Kılavuz İlkelerinin gerekliliklerine uyulması için gereken, etki, risk ve iyileştirici eylem yönetimini ele alan bir Çevresel ve Sosyal Yönetim Sistemi'ni (ÇSYS) sürdürme veya oluşturma ihtiyacını tanımlamaktadır. Yürürlükteki

standartların EPFK'yi karşılamaması durumunda müşteri ve EPFK, bir EP Eylem Planı üzerinde anlaşmaya varacaklardır.

Prensip 4, GIIP'ye uygun olarak, ISO 14001:2004 (çevresel yönetim sistemi) ve OHSAS 18001:2007 (sağlık ve iş güvenliği yönetim sistemi) gereksinimleri uyarınca geliştirilen bir Sağlık, Güvenlik, Emniyet ve Çevre Entegre Yönetim Sistemi'nin (SGEÇ-EYS) geliştirilmesi ve uygulanması şeklinde ele alınmaktadır. SGEÇ-EYS, Proje'nin ömrü boyunca geliştirilir ve iyileştirilir. Proje'nin çevresel ve sosyal yönetimine genel bir yaklaşım, **Bölüm 16 Çevresel ve Sosyal Yönetim** başlığı altında özetlenmiştir.

2.7.2.5 Prensip 5: Paydaş Katılımı

Prensip 5, Projeden Etkilenen Topluluklarla yapısal ve kültürel açıdan uygun bir şekilde istişare gerekliliğini ortaya koymaktadır. Etkilenen Topluluklar üzerinde önemli olumsuz etkiler oluşturabilecek projeler için müşteri, bilgi paylaşımına dayalı bir İstişare ve Katılım sürecini gerçekleştirecek ve projenin onların endişelerini yeterli ölçüde kapsayıp kapsamadığını belirlemek için Projeden Etkilenen Toplulukları bilgilendirerek, katılımını kolaylaştıracaktır.

Proje kapsamında ilgili paydaşlarla (Proje'den etkilenen veya Projeye ilgili kişiler veya gruplar) istişarelerde bulunulmuştur ve bulunulmaya devam edecektir. Şimdiye kadar gerçekleşmiş olan katılım, Proje tasarımı, öngörülen etkiler ve etkileri azaltmak ve yönetmek için alınan önlemler de dahil olmak üzere ÇSED süreci ve içeriği hakkında müzakere ve diyalogları içermiştir.

Güney Akım Açık Deniz Doğalgaz Boru Hattı - Türkiye Bölümü Kapsam Belirleme Raporu (South Stream Transport web sitesinde mevcuttur), 30 günlük bir süre için 17 Temmuz 2013'de kamuoyuna duyurulmuştur. Bu süre içerisinde paydaşların Kapsam Belirleme Raporu'nu inceleme ve bunun hakkında yorum yapma imkanları olmuştur. Bu dönemde South Stream Transport balıkçı grupları, STK'lar ve akademik ve araştırma kurumları ile toplantılar düzenlemiştir. Proje Alanı'nın yeri sebebiyle (Türkiye sahil şeridinden minimum 110 km'lik uzaklık) Türkiye Bölümü'nde 'Projeden Etkilenen Topluluklar' bulunmamaktadır. İstişare ve halkı bilgilendirme hakkında daha fazla bilgi **Bölüm 6 Paydaş Katılımı** ve **Bölüm 9 Sosyo-Ekonomik** başlığı altında verilmektedir.

2.7.2.6 Prensip 6: Şikayet Mekanizması

Prensip 6, proje sahibinin oluşturduğu yönetim sisteminin bir parçası olarak, bireyler veya gruplar tarafından Proje'nin sosyal ve çevresel performansı ile ilgili sorunları ve şikayetleri almasına ve bu konularda onları rahatlatmasına olanak sağlayan bir şikayet sistemini, oluşturma sorumluluğunu belirlemektedir. Proje sahibi, halkın katılımı sürecinde, etkilenen toplulukları, mekanizma hakkında bilgilendirmeli ve mekanizmanın kültürel anlamda uygun bir yol izleyerek hızlı ve şeffaf bir şekilde sorunlara değindiğinden ve etkilenen toplulukların tüm segmentleri için erişilebilir olduğundan emin olmalıdır.

Şikayet Mekanizmasının gereksinimleri Proje SGEÇ-EYS'ye dahil edilecektir. SGEÇ-EYS, GIIP'ye uygun bir şekilde ve ISO 14001:2004 (çevresel yönetim sistemi) ve OHSAS 18001:2007 (sağlık ve güvenlik yönetim sistemi) gereklilikleriyle uyumlu olarak geliştirilecektir. Proje'nin çevresel ve sosyal yönetimine genel bir yaklaşım, **Bölüm 16 Çevresel ve Sosyal Yönetim** bölümünde özetlenmiştir.

2.7.3 Japonya Uluslararası İşbirliği Bankası (JBIC) Çevresel Kılavuzu

Japonya Uluslararası İşbirliği Bankası (JBIC) Çevresel ve Sosyal Değerlendirme Onayı için Kılavuz İlkeleri (Ref 2.62) JBIC ve Nippon İhracat ve Yatırım Sigortaları (NEXI) tarafından mali işlemleri yürütülen veya kredilendirilmiş olan tüm projelerin çevresel ve sosyal unsurlarının değerlendirilmesi aracılığıyla sürdürülebilir gelişim konusundaki çalışmalara katkı sağlamayı amaçlar.

2.7.4 Uluslararası Finans Kuruluşu Performans Standartları

Bu Proje kapsamında, mevcut 2012 IFC Performans Standartları uygulanacaktır. IFC PS'ler aralarında etki ve risk değerlendirmesi, etki azaltma stratejileri, halkla istişareler ve performansın izlenmesinin de bulunduğu sürdürülebilir proje yönetimi prensiplerini belirleyen ihtiyari standartlardır. IFC PS'ler, IFC'den finansman arayan projeler için zorunludur ve ayrıca EPFI'ler ve İhracat Kredi Kurumları dahil olmak üzere diğer finans kurumları tarafından sıklıkla benimsenmektedirler. Geniş uygulama alanları sebebiyle, South Stream Transport, Proje finansman kaynağı ne olursa olsun 2012 IFC PS'lerine uymayı seçmiştir.

Özellikle PS 1, 2, 3, 6 ve 8 olarak Proje ile ilgili olan IFC PS'ler ve ÇSED sürecinde bunların nasıl ele alındığı aşağıda açıklanmaktadır. Proje'nin açık deniz projesi olması nedeniyle, IFC PS 4 (Kamu Sağlığı, Güvenliği ve Emniyeti), PS 5 (Arazi Alımı ve Zorunlu Yeniden Yerleşim) ve PS 7 (Yerli halk) Projeye ilgili değildir ve bu yüzden aşağıda ele alınmamışlardır.

2.7.4.1 IFC PS1: Çevresel ve Sosyal Risklerin ve Etkilerin Değerlendirilmesi ve Yönetimi

PS1, bir projenin yaşam döngüsü boyunca sosyal ve çevresel performansının yönetimi için gerekenleri özetler. Bu, Proje'nin çevresel ve sosyal etkilerini, risklerini ve fırsatlarını tanımlamak için geliştirilen entegre bir değerlendirme yaklaşımıyla, etkilenen yerel topluluklar ve diğer paydaşların etkili katılımıyla ve performansı izlemek ve geliştirmek için bir Çevresel ve Sosyal Yönetim Sistemi'nin (ÇSYS) uygulanmasıyla gerçekleştirilir.

Bu PS, çevresel ve/veya sosyal risklere ve/veya etkilere sahip olan iş faaliyetlerine uygulanır. Çevresel ve sosyal değerlendirme ve yönetim seviyesinin, projenin doğasına ve kapsamına uygun olması beklenmektedir. Bu Proje'nin doğası ve boyutu ele alındığında, bu ÇSED Raporu'nda belirtildiği üzere ayrıntılı bir ÇSED sürecinin oluşturulması gerekmektedir. Bu etki değerlendirme süreci, Proje ile ilgili olan PS'ler 1, 2, 3, 6 ve 8'in gerekliliklerinin yanı sıra Türk ÇED Mevzuatının gereklilikleri de (Bölüm 2.4.2) göz önünde bulundurmaktadır.

IFC Kılavuz Notlarında önerildiği gibi: Çevresel ve Sosyal Sürdürülebilirlik hakkında Performans Standartları'nda (Ref. 2.7) tavsiye edildiği üzere, bu ÇSED sürecinin bir parçası olarak aşağıdaki aşamalar yerine getirilmektedir:

- *Proje'nin İlk İncelemesi* - bu aşamada Proje bileşenlerinin ve faaliyetlerinin ve çevresel, sosyo-ekonomik ve kültürel miras alıcılarının bir ön tanımlaması; ilgili yasal ve kredi kuruluşları tarafından belirlenmiş gerekliliklerin ve alıcılarla bağlantılı toplum değerlerinin ve kullanımların bir incelenmesi yapılmıştır. Bu aşamada ayrıca, açık deniz boru hattı için

alternatif güzergahların tanımlanması ve değerlendirilmesi için alternatiflerin bir ön değerlendirmesi de yapılmıştır (bkz. **Bölüm 4 Alternatiflerin Analizi**);

- *Çevresel Etkinin Tanımlanması (ENVIID)* - bu süreç, Proje'nin potansiyel etkileşimlerinin (faydalı veya olumsuz anlamda) çevresel, sosyo-ekonomik ve kültürel miras alıcılarıyla birlikte ayrıntılı bir şekilde tanımlanmasını sağlamıştır (bkz. **Bölüm 3 Etki Değerlendirme Metodolojisi**);
- *Kapsam Belirleme* - bu aşama, daha fazla araştırma gerektiren olası önemli etkileri belirlemiş ve Projenin Etkilerini değerlendirmek için yapılacak araştırmaların çalışma şartnamelerini geliştirerek ÇSED sürecinin nihai kapsamını tanımlamıştır. Kapsam belirlemenin detayları Güney Akım Açık Deniz Boru Hattı Türkiye Bölümü: Kapsam Belirleme Raporu'nda verilmektedir (Ref. 2.59);
- *Paydaş Katılımı* - paydaş katılımı, bütün ilgili tarafların Projeden haberdar olmasının veya Proje hakkında bilgi sahibi olmasının ve herhangi bir potansiyel sorunun uygun olarak ele alınmasının sağlanması için Proje'nin geliştirilmesi boyunca devam etmiştir (bkz. **Bölüm 6 Paydaş Katılımı**). South Stream Transport, IFC'nin PS1'inde sunulan prensiplere ve kılavuzlara istinaden bir Paydaş Katılım Planı geliştirmiştir. Paydaş Katılım Planı ayrıca ulusal ÇED sürecinde, Türkiye'de yürürlükte olan gereklilikleri karşılamak için gereken faaliyetleri de içermektedir. Paydaş Katılım Planı süreci Proje ömrü boyunca periyodik olarak güncellenecektir;
- *Mevcut Durum Araştırmaları* - Projenin potansiyel etkilerinin hâkim olan çevresel ve sosyal koşullara göre değerlendirilmesidir. Bu, potansiyel olarak duyarlı olan alıcıların (ekosistemler ve yerel topluluklar gibi) tanımlanmasına ve onların etkilere olan hassasiyet seviyelerinin değerlendirilmesine olanak sağlamıştır. Sonuçlar bu ÇSED Raporu'nda Bölüm 7 ile Bölüm 11 arasında verilmektedir; ve
- *Etki Önem Değerlendirmesi* - aşağıdakileri göz önünde bulunduran tekrarlı bir süreç olmuştur:
  - **Tahmin:** Bu Proje sonucunda çevreye ne olacak (Proje faaliyetlerinin ve etkilerinin tanımı)?
  - **Değerlendirme:** Etkisi faydalı mı, yoksa olumsuz mu olacak? Değişikliğin ne kadar büyük olması bekleniyor? Etkilenen alıcılar için önemi ne olacak?
  - **Azaltma:** Eğer etki kaygı yaratıyorsa, etkiden kaçınmak, bunu azaltmak veya dengelemek için bir şeyler yapılabilir mi? veya etki potansiyel faydaya dönüştürülebilir mi?
  - **Kalan Etki:** Azaltmadan sonra, etki hala bir endişe oluşturuyor mu?

Bu süreç daha ayrıntılı olarak **Bölüm 3 Etki Değerlendirme Metodolojisi**nde açıklanmaktadır ve sonuçlar bu ÇSED Raporu'nun 7-11. Bölümleri arasında verilmektedir.

- *Kümülatif Etki Değerlendirmesi* - bu süreç Proje'nin etkilerinin, bireysel veya birlikte önemli bir kümülatif etki yaratan başka projeler ve faaliyetler ile birleşmesi sonucu ortaya çıkan etkileri tanımlamıştır. Kümülatif etkilere ilişkin daha ayrıntılı bilgi **Bölüm 14 Kümülatif Etki Değerlendirmesi**nde bulunabilir; ve
- *Sınırtaşan Etki Değerlendirmesi* - bu değerlendirme, herhangi bir Proje etkisinin uluslararası sınırlara ulaşip ulaşmama ihtimalini (hava veya su kirlenmesi vasıtasıyla) tanımlamak için

uygulanmıştır. Sınıraşan etkilere ilişkin daha ayrıntılı bilgi **Bölüm 15 Sınıraşan Etki Değerlendirmesinde** bulunabilir.

Bölüm 3 Etki Değerlendirme Metodolojisi, ÇSED Raporu'nun hazırlanmasından sonra takip edilen sürecin ve etki önem değerlendirmesi için kullanılan metodolojinin özetini içermektedir.

PS1'de tanımlanan dezavantajlı ve hassas bireyler bakımından, Proje'nin Türkiye Bölümü'nde potansiyel olarak hassas tek grup küçük ölçekli ve el ile avlanan balıkçılardır. (bkz. **Bölüm 6 Paydaş Katılımı** ve **Bölüm 9 Sosyo-Ekonomi**).

PS1 ayrıca Proje sahibinin, PS'lerde belirtilen prensipleri yansıttığı resmi bir çevresel ve sosyal politika geliştirmesini şart koşmaktadır. South Stream Transport Sürdürülebilirlik Politikası Bölüm 2.2'de sunulmuştur ve GIIP'ye uygun olarak, ISO 14001:2004 (Çevre Yönetim Sistemi) ve OHSAS 18001:2007 (İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetim Sistemi) gereklilikleri uyarınca geliştirilen bir SGEÇ-EYS mevcuttur. Proje'nin çevresel ve sosyal yönetimine genel bir yaklaşım, **Bölüm 16 Çevresel ve Sosyal Yönetim**'de özetlenmiştir.

2.7.4.2 IFC PS2: İş ve Çalışma Koşulları

PS2, gelir sağlama, istihdam yaratılması, ilişki yönetimi, personele karşı sorumluluk, iş gücünün tutulması ve personel haklarına dair işçi hakları ihtiyacını belirlemektedir. İşçilere emniyetli ve sağlıklı bir çalışma ortamının sağlanması ihtiyacını tanımlamakta ve açıklamaktadır. Bu PS, özellikle Uluslararası Çalışma Örgütü'nün (ILO) sözleşmeleri de dahil olmak üzere uluslararası sözleşmeler tarafından yönlendirilmiştir. Nihai olarak bu PS'nin uygulama kapsamı, Proje ve işçi arasındaki istihdam ilişkisinin türüne göre değişmektedir; yani tamamen müşteri tarafından görevlendirilen işçilerin (doğrudan çalışanlar) yanı sıra, üçüncü taraflarca (inşaat yüklenicileri gibi) görevlendirilen işçileri de kapsamaktadır.

Yaklaşık 1.000 işçiye kadar (bütün alt yüklenici taraflar ve işçiler dahil) kişinin Proje sırasında herhangi bir zamanda görevlendirilebileceği tanımlanmıştır ve PS2 ile uyumun Proje için önemli olduğu belirtilmektedir. İşçi hakları, Tablo 2.3'de listelenen sözleşmeler ve ilgili Türk kanunlarının belirlediği gerekliliklere uyumlu bir şekilde işçi haklarının savunulmasını taahhüt eden South Stream Transport'un kendi hakları ile tutarlı olacaktır.

South Stream Transport, açık deniz gemi operasyonları ile ilişkilendirilen sınırlı alanda istihdam koşulları ve vardiyalı çalışma koşulları ile ilişkili potansiyel iş ve çalışma koşulları risklerinin bilincindedir. Proje SGEÇ-EYS'sinin bir parçası olarak bu gemilerdeki çalışma koşullarına yönelik düzenli denetimler yapılacaktır.

Bu PS'nin gerektirdiği eylemlerin uygulanması, Proje SGEÇ-EYS vasıtasıyla yönetilecektir. İş sağlığı hakkında bilgi Ek 9.2 İş Sağlığı ve Güvenliği'nde verilmekte iken konu hakkında destekleyici bilgi **Bölüm 9 Sosyo-Ekonomi**'de verilmiştir. Proje'nin çevresel ve sosyal yönetimine genel bir yaklaşım ise, **Bölüm 16 Çevresel ve Sosyal Yönetim**'de özetlenmiştir.

2.7.4.3 IFC PS3: Kaynak Etkinliği ve Kirlenmenin Engellenmesi

PS3, kirlenmenin engellenmesi ve azaltılmasına ilişkin, uluslararası mevcut teknolojiler ve iyi uygulamalar ile uyumlu bir yaklaşımı tanımlamaktadır. Dış ortam ve kümülatif değerlendirmeler,

kaynakların korunması ve enerji verimliliği, tehlikeli maddeler ve atık yönetimi, pestisit kullanımı ve yönetimi ile acil duruma hazırlık ve müdahale hükümleri ile ilgilenmektedir.

Proje, kirlenmeye neden olabilecek potansiyele sahip kaynakları kullanacaktır. Kaynak kullanımının önemli bir bölümü ve potansiyel kirlenme olayları (örn. atık dökülmesi, gürültü, hava kirleticiler, sera gazları), Proje'nin İnşaat Aşamasında ortaya çıkacaktır. İnşaat Aşamasında kullanılacak ana kaynak, boru hattı malzemesi olan çeliktir. Proje Geliştirme Aşaması boyunca, kaynak kullanımının verimliliği değerlendirilmiş ve çeşitli minimum performans kriterleri ve standartları benimsenmiştir. **Bölüm 5 Proje Tanımı**, Proje için benimsenen tasarım, inşaat ve işletme standartlarının kapsamını ayrıntıları ile açıklamaktadır.

Bu ÇSED Raporu'nun ilgili teknik bölümlerinde, hem İnşaat ve İşletme öncesi, hem de İşletme Aşamaları için, Proje emisyonlarına (gemilerin bacalarından çıkan gazlar) yönelik belirli etki azaltma önlemleri (hem önleme hem de azaltma önlemleri devreye sokularak) tanımlanmıştır. Özellikle, Projenin kaynak verimliliği önlemleri ve Proje ile ilgili sera gazı (GHG) emisyonları **Bölüm 5 Proje Tanımı** bölümünde değerlendirilmiştir.

Atıklarla ilgili olarak, bu ÇSED Raporu'nun **Bölüm 12 Atık Yönetimi** kapsamında, kaynak kullanım verimliliğine duyulan ihtiyaç göz önünde bulundurularak Proje boyunca atıkların nasıl yönetileceği ele alınmaktadır. Proje spesifik bir atık yönetim hiyerarşisini benimseyecektir. Atık hiyerarşisi, atık yönetimi seçeneklerini, çevre için en iyi uygulama hangisi ise, ona göre derecelendirecektir. Özellikle, mümkün olan yerlerde Proje unsurlarının, yeniden kullanımı ve geri dönüştürülmesi yoluyla atık oluşumunun önlenmesi, Proje boyunca kaynak kullanım verimliliğini en yüksek seviyede tutmaya yardımcı olacaktır. Bu standartlara uygun olarak çevre yönetimi açısından genel yaklaşım **Bölüm 16 Çevresel ve Sosyal Yönetim** kapsamında özetlenmiştir.

2.7.4.4 IFC PS6: Biyoçeşitliliğin Korunması ve Canlı Doğal Kaynakların Sürdürülebilir Yönetimi

PS6, her biri potansiyel ekonomik, kültürel ve bilimsel önem taşıyan habitatlar, türler ve topluluklar, ekosistem çeşitliliği, genler ve genomlar gibi öğelerden oluşan biyolojik çeşitliliği korumak ve muhafaza etmek için bir yaklaşım belirlemektedir. Ayrıca, önemli bir habitatta Projeden kaynaklanan herhangi net bir kayıp olmaması gerektiğini belirterek doğal, değiştirilmiş ve kritik habitat türlerinin tanımlamalarını yapmaktadır.

Proje'nin doğrudan ve dolaylı olarak açık deniz doğal ortamına etki etme potansiyeli bulunmaktadır. IFC gerekliliklerine göre bazı potansiyel etkiler değerlendirilmiştir. Potansiyel etkiler ve bunlar için tanımlanmış ilgili etki azaltma önlemleri **Bölüm 8 Biyolojik Çevre** kapsamında açıklanmıştır.

Proje, bazı ekosistem hizmetlerinden fayda sağlayan potansiyel toplulukları etkileyebilir. Alınan ekosistem hizmetlerinin ve bu hizmetler üzerindeki potansiyel Proje etkilerinin değerlendirilmesine, **Bölüm 11 Ekosistem Hizmetleri Değerlendirmesi** kapsamında yer verilmiştir.

2.7.4.5 IFC PS 8: Kültürel Miras

PS8, yeri doldurulamaz kültürel mirası korumayı ve bir projenin yaşam döngüsü boyunca kültürel mirasın korunması için rehberlik sağlamayı hedeflemektedir. PS8, kültürel mirası, kültürel mirasın maddi biçimlerini (arkeolojik (prehistorik), paleontolojik, tarihi, kültürel, sanatsal ve dini değere sahip varlıklar, yerler, yapılar veya yapı toplulukları), benzersiz doğal özelliklere veya kültürel değerleri yansıtan maddi öğeleri (örneğin; kutsal bahçeler, taşlar, göller ve şelaleler) ve ticari amaçlar için kullanılan manevi kültür biçimlerine dair belli örnekleri (örneğin; kültürel bilgi, yenilikçi yaklaşımlar ve geleneksel yaşam biçimlerini yansıtan toplumsal uygulamalar) kapsayacak şekilde incelemektedir.

Deniz araştırmaları sırasında iki doğrulanmış kültürel miras ögesi (ikisi de gemi enkazıdır) ve çeşitli potansiyel kültürel miras öğeleri tespit edilmiştir. Tespit edilen bütün kültürel miras öğelerinin detaylı tarifleri **Bölüm 10 Kültürel Miras** kapsamında verilmiştir.

Proje'nin açık deniz lokasyonu sebebiyle manevi kültürel miras üzerinde herhangi bir etkisinin olması öngörülmemektedir ve herhangi bir listelenmiş özgün kültürel gelenek Proje tarafından etkilenmeyecektir. Maddi kültürel miras alıcıları ve Proje ile ilişkilendirilmiş potansiyel etkiler **Bölüm 10 Kültürel Miras** kapsamında verilmiştir.

Referanslar

Numara	Belge Başlığı
Ref. 2.1	Sector Guidance Note Integrated Pollution Prevention and Control (IPPC) S1.2 (Guidance for the Gasification, Liquefaction and Refining Sector). https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/298028/eho0209bpiw-e-e.pdf. Accessed: April 2014. [Entegre Kirlilik Önleme ve Kontrol (IPPC) Sektör Kılavuz Notları S1.2 (Gazlaştırma, Sıvılaştırma ve Rafinasyon Sektörü için Kılavuz) https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/298028/eho0209bpiw-e-e.pdf. Nisan 2014'te erişildi.]
Ref. 2.2	The Oil and Gas Industry: Operating in Sensitive Environments 23 – International Petroleum Industry Environmental Conservation Association (IPIECA). http://www.ipieca.org/system/files/publications/SensitiveEnvironments_ENG.pdf?bcsl_sca_n_E956BCBE8ADBC89F=IRqM+8ggMvD4zGbZ1Sq2uciy97g5AAAAOsGSg==:1. Accessed: April 2014. [Petrol ve Gaz Endüstrisi: Hassas Çevre Ortamındaki Faaliyetler 23 - Uluslararası Petrol Endüstrisi Çevresel Koruma Birliği (IPIECA). http://www.ipieca.org/system/files/publications/SensitiveEnvironments_ENG.pdf?bcsl_sca_n_E956BCBE8ADBC89F=IRqM+8ggMvD4zGbZ1Sq2uciy97g5AAAAOsGSg==:1. Nisan 2014'te erişildi.]
Ref 2.3	Environmental Management in Oil and Gas Exploration and Production 1997 – United Nations Environment Program Industry and Environment (UNEP IE) and the Oil Industry International Explorations and Production Forum (E&P Forum). http://www.ogp.org.uk/pubs/254.pdf. Accessed: April 2014. [Petrol ve Doğalgaz Arama Faaliyetlerinde Çevresel Yönetim 1997 – Birleşmiş Milletler Çevre Programı Endüstri ve Çevre (UNEP IE) ve Petrol Endüstrisi Uluslararası Arama ve Üretim Forumu (E&P Forumu) http://www.ogp.org.uk/pubs/254.pdf. Nisan 2014'te erişildi.]
Ref. 2.4	Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD), June 2012. Revised Council Recommendation on Common Approaches for officially supported export credits and environmental and social due diligence. http://search.oecd.org/officialdocuments/displaydocumentpdf/?cote=TAD/ECG%282012%295&doclanguage=en. Accessed: 18 June 2013. [Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Teşkilatı'nın (OECD), Haziran 2014. Resmi Olarak Desteklenen İhracat Kredileri ve Çevresel ve Sosyal Durum Tespiti ile İlgili Revize Edilmiş Konsey Kararı http://search.oecd.org/officialdocuments/displaydocumentpdf/?cote=TAD/ECG%282012%295&doclanguage=en. 18 Haziran 2013'te erişildi.]

Numara	Belge Başlığı
Ref. 2.5	Equator Principles, June 2013. http://www.equator-principles.com/resources/equator_principles_iii.pdf. Accessed 18 June 2013. [Ekvator Prensipleri, Haziran 2013. http://www.equator-principles.com/resources/equator_principles_iii.pdf 18 Haziran 2013'te erişildi.]
Ref. 2.6	Japanese Bank for International Cooperation (August 2012), available from: http://www.jbic.go.jp/en. Accessed: 31 October 2013. [Japonya Uluslararası İşbirliği Bankası (Ağustos 2012). http://www.jbic.go.jp/en. 31 Ekim 2013'te erişildi.]
Ref. 2.7	International Finance Corporation (IFC), January 2012. Performance Standards and Guidance Notes on Environment and Social Sustainability. http://www.ifc.org. Accessed: 18 June 2013. [Uluslararası Finans Kurumu (IFC), Ocak 2012. Performans Standartları ve Çevre ve Sosyal Sürdürülebilirlik Hakkında Kılavuz Notları. http://www.ifc.org. 18 Haziran 2013'te erişildi.]
Ref. 2.8	Invest in Turkey. The Republic of Turkey Prime Ministry. Investment Support and Promotion agency. http://www.invest.gov.tr/en-US/turkey/factsandfigures/Pages/LegalAndPoliticalStructure.aspx. Accessed: October 2013. [Türkiye'de Yatırım Yapın. Türkiye Cumhuriyeti Başbakanlığı. Yatırım Destek ve Reklam Ajansı. http://www.invest.gov.tr/en-US/turkey/factsandfigures/Pages/LegalAndPoliticalStructure.aspx. Ekim 2013'te erişildi.]
Ref. 2.9	Ministry of Environment and Urbanisation Website. http://www.csb.gov.tr/turkce/index.php?Sayfa=birimler. Accessed: October 2013. [Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Web Sayfası. http://www.csb.gov.tr/turkce/index.php?Sayfa=birimler. Ekim 2013'te erişildi.]
Ref 2.10	Turkish Law. http://law-tr.com/index.php?page=general1.php&Id=eng. Accessed: October 2013. [Türk Mevzuatı. http://law-tr.com/index.php?page=general1.php&Id=eng. Ekim 2013'te erişildi.]
Ref. 2.11	Legislation of Turkey. http://www.mevzuat.gov.tr/AboutUs.pdf?bcsi_scan_E956BCBE8ADBC89F=0&bcsi_scan_filename=AboutUs.pdf. Accessed: October 2013. [Türk Mevzuatı. http://www.mevzuat.gov.tr/AboutUs.pdf?bcsi_scan_E956BCBE8ADBC89F=0&bcsi_scan_filename=AboutUs.pdf. Ekim 2013'te erişildi.]
Ref 2.12	Environmental Law, No: 2872 (Official Gazette Date: 11 August 1983 and No: 18132). [Çevre Kanunu, No:2872 (Resmi Gazete Tarihi: 11 Ağustos 1983 ve No:18132)]

Numara	Belge Başlığı
Ref. 2.13	EIA Regulation (published in the Official Gazette No. 28784 dated 3 October 2013). [ÇED Mevzuatı (Resmi Gazete No:28784, 3 Ekim 2013)]
Ref. 2.14	Convention on Environmental Impact Assessment in Transboundary Context (Espoo Convention), 1991. http://www.unece.org/env/eia/eia.html . Accessed: 18 June 2013. [Sınırşan Boyutta Çevresel Etki Değerlendirmesi Sözleşmesi (Espoo Sözleşmesi), 1991. http://www.unece.org/env/eia/eia.html . 18 Haziran 2013'te erişildi.]
Ref. 2.15	Convention on the Protection of the Black Sea Against Pollution (Bucharest Convention), 1992. http://www.blacksea-commission.org/convention.asp . Accessed: 18 June 2013. [Karadeniz'in Kirlenmeye karşı Korunması Sözleşme (Bükreş Sözleşmesi), 1992. http://www.blacksea-commission.org/convention.asp . 18 Haziran 2013'te erişildi.]
Ref. 2.16	Convention on Long-Range Transboundary Air Pollution (Geneva Convention), 1979. http://www.unece.org/env/lrtap/ . Accessed: 18 June 2013. [Uzun Menzilli Sınırşan Hava Kirliliği Sözleşmesi (Cenevre Sözleşmesi), 1979. http://www.unece.org/env/lrtap/ . 18 Haziran 2013'te erişildi.]
Ref. 2.17	United Nations Framework Convention on Climate Change (UNFCC), 1992. http://unfccc.int/key_documents/the_convention/items/2853.php . Accessed: 18 June 2013. [Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi (UNFCC), 1992. http://unfccc.int/key_documents/the_convention/items/2853.php . 18 Haziran 2013'te erişildi.]
Ref. 2.18	Convention for the Protection of the Ozone Layer (Vienna Convention), 1985. http://untreaty.un.org/cod/avl/ha/vcpol/vcpol.html . Accessed: 18 June 2013. [Ozon Tabakasının Korunması Sözleşmesi (Viyana Sözleşmesi), 1985. http://untreaty.un.org/cod/avl/ha/vcpol/vcpol.html . 18 Haziran 2013'te erişildi.]
Ref. 2.19	Protocol to the United Nations Framework Convention on Climate Change (UNFCCC), 1997. http://unfccc.int/kyoto_protocol/items/3145.php . Accessed: 10 December 2013. [Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi (UNFCC) Protokolü, 1997. http://unfccc.int/kyoto_protocol/items/3145.php . 10 Aralık 2013'te erişildi.]
Ref. 2.20	Convention on Biological Diversity, 1992. http://www.cbd.int/convention/text/ . Accessed: 18 June 2013. [Biyolojik Çeşitlilik Sözleşmesi, 1992. http://www.cbd.int/convention/text/ . 18 Haziran 2013'te erişildi.]

Numara	Belge Başlığı
Ref. 2.21	Convention on the Conservation of European Wildlife and Natural Habitats, 1979 (Berne Convention). http://conventions.coe.int/Treaty/en/Treaties/Html/104.htm. Accessed: 15 October 2013. [Avrupa'nın Yaban Hayatı ve Yaşama Ortamlarını Koruma Sözleşmesi, 1979 (Bern Sözleşmesi). http://conventions.coe.int/Treaty/en/Treaties/Html/104.htm 15 Ekim 2013'te erişildi.]
Ref. 2.22	International Convention for the Protection of Birds, 1950 (Paris Convention), http://www.jus.uio.no/english/services/library/treaties/06/6-02/protection-birds.xml. Accessed: 15 October 2013. [Kuşların Korunmasına ilişkin Uluslararası Sözleşme, 1950, (Paris Sözleşmesi). http://www.jus.uio.no/english/services/library/treaties/06/6-02/protection-birds.xml. 15 Ekim 2013'te erişildi.]
Ref. 2.23	Agreement on the Conservation of Cetaceans in the Black Sea, Mediterranean Sea and contiguous Atlantic area, 2001. http://www.cms.int/species/accobams/acc_bkrd.htm. Accessed: 11 December 2013. [Karadeniz, Akdeniz ve Mücavir Atlantik Bölgesi'ndeki Memelilerin Korunmasına İlişkin Anlaşma, 2001. http://www.cms.int/species/accobams/acc_bkrd.htm. 11 Aralık 2013'te erişildi.]
Ref. 2.24	International Convention for the Prevention of Pollution from Ships, 1973. As modified by the Protocol of 1978 (MARPOL Convention) Annex I – VI. [1978 Protokolü ile değiştirilmiş haliyle Gemilerden Kaynaklanan Deniz Kirliliğinin Önlenmesi Uluslararası Sözleşmesi, 1973; (MARPOL Sözleşmesi) EK I-VI.]
Ref. 2.25	United Nations Convention on the Law of the Sea (UNCLOS), 1994. http://www.un.org/depts/los/convention_agreements/convention_overview_convention.htm. Accessed: 11 December 2013. [Birleşmiş Milletler Deniz Hukuku Sözleşmesi (UNCLOS), 1994. http://www.un.org/depts/los/convention_agreements/convention_overview_convention.htm. 11 Aralık 2013'te erişildi.]
Ref. 2.26	Convention on the Prevention of Marine Pollution by Dumping of Wastes and Other Matter (London Convention), 1972. http://www.imo.org/About/Conventions/ListOfConventions/Pages/Convention-on-the-Prevention-of-Marine-Pollution-by-Dumping-of-Wastes-and-Other-Matter.aspx. Accessed: 11 December 2013. [Atıkların ve Diğer Maddelerin Boşaltılması ile Deniz Kirlenmesinin Önlenmesi Sözleşmesi, (Londra Sözleşmesi), 1972. http://www.imo.org/About/Conventions/ListOfConventions/Pages/Convention-on-the-Prevention-of-Marine-Pollution-by-Dumping-of-Wastes-and-Other-Matter.aspx. 11 Aralık 2013'te erişildi.]

Numara	Belge Başlığı
Ref. 2.27	International Convention for the Control and Management of Ships' Ballast Water and Sediments, 2004. http://www.imo.org/About/Conventions/ListOfConventions/Pages/International-Convention-for-the-Control-and-Management-of-Ships'-Ballast-Water-and-Sediments-(BWM).aspx. Accessed: 11 December 2013. [Gemi Balast Suyu ve Sedimanlarının Kontrolü ve Yönetimi hakkında Uluslararası Sözleşme, 2004. http://www.imo.org/About/Conventions/ListOfConventions/Pages/International-Convention-for-the-Control-and-Management-of-Ships'-Ballast-Water-and-Sediments-(BWM).aspx. 11 Aralık 2013'te erişildi.]
Ref. 2.28	The International Convention on the Control of Harmful Anti-fouling Systems on Ships, 2001. http://www.imo.org/About/Conventions/ListOfConventions/Pages/International-Convention-on-the-Control-of-Harmful-Anti-fouling-Systems-on-Ships-(AFS).aspx. Accessed: 11 December 2013. [Gemilerdeki Zararlı Çürüme Önleyici Sistemlerin Kontrolü Hakkında Uluslararası Sözleşme, 2001. http://www.imo.org/About/Conventions/ListOfConventions/Pages/International-Convention-on-the-Control-of-Harmful-Anti-fouling-Systems-on-Ships-(AFS).aspx. 11 Aralık 2013'te erişildi.]
Ref. 2.29	International Convention on Civil Liability for Bunker Oil Pollution Damage (BUNKER), 1978. http://www.imo.org/About/Conventions/ListOfConventions/Pages/International-Convention-on-Civil-Liability-for-Bunker-Oil-Pollution-Damage-(BUNKER).aspx. Accessed: 10 December 2013. [Gemi Yakıtlarından Kaynaklanan Petrol Kirliliği Zararının Hukuki Sorumluluğu Hakkında Uluslararası Sözleşme (BUNKER), 1978. http://www.imo.org/About/Conventions/ListOfConventions/Pages/International-Convention-on-Civil-Liability-for-Bunker-Oil-Pollution-Damage-(BUNKER).aspx. 10 Aralık 2013'te erişildi.]
Ref. 2.30	Stockholm Convention on Persistent Organic Pollutants. http://chm.pops.int/Convention/ConventionText/tabid/2232/Default.aspx. Accessed: 18 June 2013. [Kalıcı Organik Kirleticiler hakkında Stockholm Sözleşmesi. http://chm.pops.int/Convention/ConventionText/tabid/2232/Default.aspx. 18 Haziran 2013'te erişildi.]
Ref. 2.31	International Convention for the Safety of Life at Sea (SOLAS), 1974. http://www.imo.org/about/conventions/listofconventions/pages/international-convention-for-the-safety-of-life-at-sea-(solas),-1974.aspx. Accessed: 18 June 2013. Denizde Can Güvenliği Uluslararası Sözleşmesi (SOLAS), 1974, http://www.imo.org/about/conventions/listofconventions/pages/international-convention-for-the-safety-of-life-at-sea-(solas),-1974.aspx. 18 Haziran 2013'te erişildi.]

Numara	Belge Başlığı
Ref. 2.32	International Convention on Maritime Search and Rescue (SAR), 1979. http://www.imo.org/about/conventions/listofconventions/pages/international-convention-on-maritime-search-and-rescue-(sar).aspx. Accessed: 18 June 2013. [Deniz Arama ve Kurtarma Uluslararası Sözleşmesi (SAR), 1979. http://www.imo.org/about/conventions/listofconventions/pages/international-convention-on-maritime-search-and-rescue-(sar).aspx. 18 Haziran 2013'te erişildi.]
Ref. 2.33	International Convention on Standards of Training, Certification and Watch keeping for Seafarers (STCW), 1978. http://www.imo.org/about/conventions/listofconventions/pages/international-convention-on-standards-of-training,-certification-and-watchkeeping-for-seafarers-(stcw).aspx. Accessed: 18 June 2013. [Gemi Adamlarının Eğitim, Belgelendirme ve Vardiya Tutma Standartlarına İlişkin Uluslararası Sözleşme (STCW), 1978. http://www.imo.org/about/conventions/listofconventions/pages/international-convention-on-standards-of-training,-certification-and-watchkeeping-for-seafarers-(stcw).aspx. 18 Haziran 2013'te erişildi.]
Ref. 2.34	ILO Information System on International Labour Standards, Ratifications for Turkey. http://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=1000:11200:0::NO:11200:P11200_COUNTRY_ID:102893. [Uluslararası Çalışma Standartları hakkında ILO Bilgi Sistemi, Türkiye için onaylar, aşağıdaki adreste bulunabilir. http://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=1000:11200:0::NO:11200:P11200_COUNTRY_ID:102893]
Ref. 2.35	UN Convention on the Rights of the Child, Article 32.1. http://www.un.org/documents/ga/res/44/a44r025.htm. Accessed: 11 December 2013. [BM Çocuk Hakları Sözleşmesi, Madde 32.1. http://www.un.org/documents/ga/res/44/a44r025.htm. 11 Aralık 2013'te erişildi.]
Ref. 2.36	UN Convention on the Protection of the Rights of all Migrant Workers and Members of their Families, 1990. http://www2.ohchr.org/english/bodies/cmw/cmw.htm. Accessed: 11 December 2013. [Göçmen İşçilerinin ve Aile Üyelerinin Haklarının Korunması hakkında BM Sözleşmesi, 1990. http://www2.ohchr.org/english/bodies/cmw/cmw.htm. 11 Aralık 2013'te erişildi.]
Ref. 2.37	ILO Maritime Labour Convention, 2006. http://www.ilo.org/global/standards/maritime-labour-convention/lang--en/index.htm Accessed: 10 December 2013. [ILO Denizcilik Çalışma Sözleşmesi , 2006. http://www.ilo.org/global/standards/maritime-labour-convention/lang--en/index.htm 10 Aralık 2013'te erişildi.]

Numara	Belge Başlığı
Ref. 2.38	International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights, 1966. http://www.ohchr.org/EN/ProfessionalInterest/Pages/CESCR.aspx. Accessed: 18 June 2013. [Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Uluslararası Sözleşmesi, 1966. http://www.ohchr.org/EN/ProfessionalInterest/Pages/CESCR.aspx. 18 Haziran 2013'te erişildi.]
Ref 2.39	UN Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women, 1979. http://www.un.org/womenwatch/daw/cedaw/. Accessed: 18 June 2013. [Kadınlara karşı Her Türlü Ayrımcılığın Ortadan Kaldırılmasına ilişkin BM Sözleşmesi, 1979, http://www.un.org/womenwatch/daw/cedaw/. 18 Haziran 2013'te erişildi.]
Ref. 2.40	UN Convention on the Rights of Persons with Disabilities, 2006. http://www.un.org/disabilities/default.asp?id=150. Accessed: 18 June 2013. [Engelli Kişilerin Haklarına ilişkin BM Sözleşmesi, 2006, http://www.un.org/disabilities/default.asp?id=150. 18 Haziran 2013'te erişildi.]
Ref. 2.41	International Convention on the Elimination of All Forms of Racial Discrimination, 1966. http://www.hri.org/docs/ICERD66.html. Accessed: 18 June 2013. [Her Türlü Irk Ayrımcılığının Ortadan Kaldırılmasına ilişkin Uluslararası Sözleşme, 1966. http://www.hri.org/docs/ICERD66.html. 18 Haziran 2013'te erişildi.]
Ref. 2.42	European Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms, 1950. http://conventions.coe.int/Treaty/en/Treaties/Html/005.htm. Accessed: 11 December 2013. [İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerin Korunmasına ilişkin Avrupa Sözleşmesi, 1950. http://conventions.coe.int/Treaty/en/Treaties/Html/005.htm. 11 Aralık 2013'te erişildi.]
Ref. 2.43	Supplementary Convention on the Abolition of Slavery, the Slave Trade, and Institutions and Practices Similar to Slavery. http://treaties.un.org/Pages/ViewDetailsIII.aspx?&src=TREATY&mtdsg_no=XVIII%7E4&chapter=18&Temp=mtdsg3&lang=en. Accessed: 17 September 2013. [Kölelik, Köle Ticareti ve Köleliğe Benzer Kurumların ve Uygulamaların Ortadan Kaldırılmasına yönelik Ek Sözleşme. http://treaties.un.org/Pages/ViewDetailsIII.aspx?&src=TREATY&mtdsg_no=XVIII%7E4&chapter=18&Temp=mtdsg3&lang=en. 17 Eylül 2013'te erişildi.]
Ref. 2.44	UN Covenant on Civil and Political Rights. http://treaties.un.org/Pages/ViewDetails.aspx?src=TREATY&mtdsg_no=IV-4&chapter=4&lang=en. Accessed: 17 September 2013. [Medeni ve Siyasi Haklara ilişkin BM Sözleşmesi, http://treaties.un.org/Pages/ViewDetails.aspx?src=TREATY&mtdsg_no=IV-4&chapter=4&lang=en. 17 Eylül 2013'te erişildi.]

Numara	Belge Başlığı
Ref. 2.45	European Convention for Protection of Archaeological Heritage, 1992 (Valletta Treaty). http://conventions.coe.int/Treaty/en/Treaties/Html/143.htm. Accessed: 15 October 2013. [Arkeolojik Mirasın Korunmasına İlişkin Avrupa Sözleşmesi, 1992 (Valletta Treaty). http://conventions.coe.int/Treaty/en/Treaties/Html/143.htm. 15 Ekim 2013'te erişildi.]
Ref. 2.46	Convention Concerning the Protection of the World Cultural and Natural Heritage, Paris, 1972. http://whc.unesco.org/en/conventiontext/. Accessed: 18 June 2013. [Dünya Kültürel ve Doğal Mirasının Korunmasına Dair Sözleşme, Paris, 1972. http://whc.unesco.org/en/conventiontext/. 18 Haziran 2013'te erişildi.]
Ref. 2.47	European Cultural Convention, 1954. http://conventions.coe.int/Treaty/en/Treaties/Html/018.htm. Accessed: 11 December 2013. [Avrupa Kültür Sözleşmesi, 1954. http://conventions.coe.int/Treaty/en/Treaties/Html/018.htm. 11 Aralık 2013'te erişildi.]
Ref. 2.48	European Convention on Offences relating to Cultural Property, 1985. http://conventions.coe.int/Treaty/en/Treaties/Html/119.htm. Accessed: 11 December 2013. [Kültür Varlıklarına Yönelik Suçlara İlişkin Avrupa Sözleşmesi, 1985. http://conventions.coe.int/Treaty/en/Treaties/Html/119.htm. 11 Aralık 2013'te erişildi.]
Ref. 2.49	European Convention for the Protection of the Architectural Heritage of Europe, 1985 (Granada Convention). http://conventions.coe.int/Treaty/en/Treaties/Html/121.htm. Accessed: 11 December 2013. [Avrupa'nın Arkeolojik Mirasının Korunmasına İlişkin Avrupa Sözleşmesi, 1985 (Granada Sözleşmesi). http://conventions.coe.int/Treaty/en/Treaties/Html/121.htm. 11 Aralık 2013'te erişildi.]
Ref. 2.50	UNESCO Convention for the Protection of Cultural Property in the Event of Armed Conflict with Regulations for the Execution of the Convention, 1954 (The Hague Convention). http://portal.unesco.org/en/ev.php-URL_ID=13637&URL_DO=DO_TOPIC&URL_SECTION=201.html. Accessed: 11 December 2013. [Silahlı Bir Çatışma Halinde Kültür Varlıklarının Korunmasına İlişkin UNESCO Sözleşmesi, 1954 (Lahey Sözleşmesi). http://portal.unesco.org/en/ev.php-URL_ID=13637&URL_DO=DO_TOPIC&URL_SECTION=201.html. 11 Aralık 2013'te erişildi.]

Numara	Belge Başlığı
Ref. 2.51	UNESCO Convention on the Means of Prohibiting and Preventing the Illicit Import, Export and Transfer of Ownership of Cultural Property, 1970 (Convention on Cultural Property). http://portal.unesco.org/en/ev.php-URL_ID=13039&URL_DO=DO_TOPIC&URL_SECTION=201.html. Accessed: 11 December 2013. [Kültür Varlıklarının Kanunsuz İthal, İhraç ve Mülkiyet Transferinin Yasaklaması ve Engellenmesi Yöntemlerine İlişkin UNESCO Sözleşmesi, 1970 (Kültür Varlıkları Sözleşmesi). http://portal.unesco.org/en/ev.php-URL_ID=13039&URL_DO=DO_TOPIC&URL_SECTION=201.html. 11 Aralık 2013'te erişildi.]
Ref. 2.52	UNESCO Convention concerning the Protection of the World Cultural and Natural Heritage, 1972 (World Heritage Convention). http://whc.unesco.org/documents/publi_basictexts_en.pdf. Accessed: 11 December 2013. [Dünya Kültürel ve Doğal Mirasının Korunmasına İlişkin UNESCO Sözleşmesi, 1972 (Dünya Mirası Sözleşmesi). http://whc.unesco.org/documents/publi_basictexts_en.pdf. 11 Aralık 2013'te erişildi.]
Ref. 2.53	UNESCO Convention for the Safeguarding of the Intangible Cultural Heritage, 2003. http://portal.unesco.org/en/ev.php-URL_ID=17716&URL_DO=DO_TOPIC&URL_SECTION=201.html. Accessed: 11 December 2013. [Manevi Kültürel Mirasın Korunmasına ilişkin UNESCO Sözleşmesi, 2003. http://portal.unesco.org/en/ev.php-URL_ID=17716&URL_DO=DO_TOPIC&URL_SECTION=201.html. 11 Aralık 2013'te erişildi.]
Ref. 2.54	ICOMOS 1990 Charter for the Protection and Management of the Archaeological Heritage (Lausanne Charter). http://www.icomos.org/charters/arch_e.pdf. Accessed: 11 December 2013. [Arkeolojik Mirasın Korunması ve Yönetimine dair ICOMOS 1990 Anlaşması (Lausanne Anlaşması). http://www.icomos.org/charters/arch_e.pdf. 11 Aralık 2013'te erişildi.]
Ref. 2.55	ICOMOS 1996 Charter for the Protection and Management of the Underwater Archaeological Heritage (Sofia Charter). http://www.icomos.org/charters/underwater_e.pdf. Accessed: 11 December 2013. [Su Altı Arkeolojik Mirasın Korunması ve Yönetimine dair ICOMOS 1996 Tüzüğü (Sofya Anlaşması). http://www.icomos.org/charters/underwater_e.pdf. 11 Aralık 2013'te erişildi.]
Ref. 2.56	International Convention on Oil Pollution Preparedness, Response and Co-operation (OPRC), 1990. http://www.ifrc.org/docs/idrl/I245EN.pdf. Accessed: 18 June 2013. [Petrol Kirliliğine Karşı Hazırlıklı Olma, Müdahale ve İşbirliği İle İlgili Uluslararası Sözleşme (OPRC), 1990. http://www.ifrc.org/docs/idrl/I245EN.pdf. 18 Aralık 2013'te erişildi.]

Numara	Belge Başlığı
Ref. 2.57	Convention on the Transboundary Effects of Industrial Accidents, 1992 (Helsinki Convention). http://www.unece.org/env/teia/welcome.html. Accessed: on 18 June 2013. [Endüstriyel Kazaların Sınırşan Etkileri Sözleşmesi (Helsinki Sözleşmesi), 1992. http://www.unece.org/env/teia/welcome.html. 18 Haziran 2013'te erişildi.]
Ref. 2.58	Convention on the Control of Transboundary Movements of Hazardous Wastes and Their Disposal, 1992 (Basel Convention). http://www.basel.int/TheConvention/Overview/TextoftheConvention/tabid/1275/Default.aspx Accessed: 18 June 2013. [Tehlikeli Atıkları Sınırşarı Taşınması ve Bertaraf Edilmesinin Kontrolüne İlişkin Sözleşme (Basel Sözleşmesi), 1992. http://www.basel.int/TheConvention/Overview/TextoftheConvention/tabid/1275/Default.aspx. 18 Haziran 2013'te erişildi.]
Ref. 2.59	South Stream Transport B.V. Turkish Sector Scoping Report, July 2013. http://www.south-stream-offshore.com/media/documents/pdf/en/2013/07/ssttbv_scoping-report-turkish-sector_56_en_20130717.pdf. Accessed: 15 October 2013. [South Stream Transport B.V. Türkiye Bölümü Kapsam Belirleme Raporu, Temmuz 2013. http://www.south-stream-offshore.com/media/documents/pdf/en/2013/07/ssttbv_scoping-report-turkish-sector_56_en_20130717.pdf. 15 Ekim 2013'te erişildi.]

